2 Aylık Kürt Kadın Dergisi Eylül - Ekim 1996 Yıl:1 Sayı:4 Fiyatı:100.00

roza

Naaaa!...

Naaaaaa!...

Naaaa!...

Na...

NAAA...

Naaaa!...

Naaaa!...

Naaaa!...

Naa!...

Na!...

REMZİYE DİNÇ

İÇİNDEKİLER

Çıkış		1
Remziyeler Yanlız Değil!	Fatma Kayhan	2
Barış, Kadınlar İçin Ne Anlam Taşıyor?	Roza'dan	4
Barış Güvercini Dişidir	Hatice Yaşar	6
Türkiye Cezaevleri Beş Yıldızlı Otel Değildir	Mêriwan Deniz	8
Diyarbakır 5'Nolu Cezaevi Kadınlar Koğuşu	H. Şevîn	10
Dört Parça Birarada Ama "tercüme Bike"	Saniye	12
Takuhi Hanım'ın Gülleri	Şuşan	14
"1970_80"Kürt Kadın Grupları (DDKAD)-III	Hande	16
İslam Feminizmi	Dicle	18
"Ma çima jın diçin kar"	Canan	20
Berdel	Fatê	21
Bir İnfaz Daha	Sema	22
Leyla Bu Kez Balerin	Dilşah	23
Neden Ayrı Örgütlenme-II	Dilşah	24
Sırtı Kamburlular	Canan	26
Kadınca Bir Politik Kültüre Doğru	Cevahir	28
İki Cinsin Tabutluğu	Derya	29
Bu Köşe Kış Köşesi	Roşa	30
Zaman Durdu	Sibel	31
Dicle Yanıyor	Feraye	32
Daha Nicelerine	Özlem Alpşen	33
Sokak Lambası	Şilan	34
Cinsel Şiddet Nedir?	Gülçin	35
Göç Zulümdür	Berfin Jiyan	36
Seni Özledim	Sabahat Yokuş	37
Tartışma	Roza	38
Girgiriye	Dilvin	39
Posta Kutusu		40

ABONE KOŞULLARI

Roza'ya abone olursanız, her sayı düzenli olarak adresinize ulaşır.

Türkiye İçi : Yapı Kredi Bankası, Yayla Durağı Şubesi İstanbul Hesap No : 0029198-9

Yıllık Abone Ücreti : 600.000 TL.-

Türkiye Dışı : Türkiye İş Bankası, Yayla Durağı Şubesi İstanbul-Türkiye

Yurtdışı Abone Ücreti: 30 DM

Abone Formu :

Adı Soyadı :

Adres :

Başlangıç Tarihi :

NOT : Bu abone formu örneğini doldurarak lütfen adresimize gönderin.

Adres : İstiklal Cad Terkos Çıkmazı Karaaslan Apt. No: 212 Tünel / Beyoğlu İST.

İki Aylık Kürt Kadın Dergisi
Sahibi ve Sorumlu Yazıişleri Müdürü : Fatma KAYHAN
Teknik Sorumlu : Gülder Hesin
Baskı : Ceylan Matbaası
Adres : Piyer Loti Cad. Dostluk Yurdu Sok. Selim Bey İşhanı No: 8/5 Cağaloğlu/İSTANBUL

Sevgili Kadınlar,

Bütün savaşların olduğu gibi, ülkemizde de yaşanan savaşın kaçınılmaz vahşi sonuçlarından biri kadınlara yönelik tecavüz. **Remziye Dinç** de bunun kurbanlarının ne ilki ne sonuncusu. Onun öyküsü, savaşın ibret öyküsü aynı zamanda. Barışın hayati önemi bir kez daha öne çıkıyor. Kürt kadınlarının acıları bunlarla da bitmiyor. Bu kez "namus" ölüm yüzünü, Almanya'nın Hamburg kentinde gösterdi. *Sema, koca cinayetine kurban giden Saniye'nin yaşadıklarını anlattı.* Görülen o ki, *"silahların sustuğu"* barış dönemlerinde de Kürt kadınlarını ölümün çirkin yüzü kolay kolay terk etmeyecek. Bir kez daha, ***kadınların kendi adlarına ve kendileri için bağımsız örgütlenmelerinin ne kadar zorunlu olduğu ortaya çıkıyor.***

Dergimizde bazı yenilikler yaptık. Sayfa sayısını artırdık. Biriken yazılara yer açma ihtiyacı doğmuştu. Kendimizi ve çevremizi **ROZA** ile yeniden keşfettiğimizi farkettik. Belki de, *"İnsan, eski saflığına yeniden kavuşmak için yazar"* diyen Lawrence Durrell haksız değildi.

Dılvîn'in özel isteği üzerine **"Gırgıriye"** sayfası açtık. Sizi bilmeyiz, ama biz okurken çok güldük. Bize yeni katılımlar oldu. Artık, Ermeni kadınlarla ilgili yazıları bizzat kendi kalemlerinden okuyabileceğiz. Şuşan'ın güzel yazıları buna olanak sağlıyor. Kürt kadınları bu yazılarda kendilerinden çok şey bulacaklardır.

Sevindirici ve anlamlı bir katılım daha var. ROZA'nın alt yapısını oluşturan, gücünü ve birikimini aldığı eski ***Bağımsız Kürt Kadın Grubu'ndan Gülçin, Berfîn Jîyan ve Şîlan adlı arkadaşlarımız yazılarıyla katıldılar.***

Avrupada zorunlu göçmenliği yaşayan kadınlardan *Cevahir ile Saniye*'nin yazılarında belirtikleri gibi asimilasyon belasından kurtulmak için dilimize sahip çıkmamız, emek harcamamız gerektiğini bir kez daha görüyoruz. Bizi ezenlerin diliyle okuyup yazmayı sürdürürsek ne kadar kendimiz olabiliriz? Onların gözüyle kendimizi görmez miyiz? **Haydi, kadınlar anadilimizle yazalım ve konuşalım...ROZA, bütün lehçeleriyle Kürtçe çıkmalı** ve bu tamamıyla bizim kendi çabamızla olmalı. Şimdilik, bu bir ütopya gibi gözükebilir, ama ütopyalarımız olmadan neyi başarabiliriz ki?

Kürtçe yazılarımıza *Canan*'ın katkısıyla bir yenisi daha eklendi. Nazi istilası sırasında bir dağ köyüne esir düşen *Yahudi İshak'ın dilini unutmamak için ineklerle konuşması, bugün Yahudilerin varlığını korumasında ciddi bir payı olduğu açık değil mi? Onlar da dünyanın her tarafında zorunlu göçü ve acıyı yaşamadılar mı?*

Bildiğiniz gibi, Kürt kadınlarının tarihini açığa çıkarmak bu konuda birikim yaratmak istiyoruz. Kendi tarihimize sahip çıkma politikamız, bu konuda elinde bilgi belge bulunduran kadınların yazması ile ancak hayat bulur. Yakın ve uzak tarihimizi öğrenmek bizi daha güçlü kılar.

Ayşegül'ün yazısını boşuna aramayın, bu sayıda yok. Çevirilerle boğuşmaktan, kiralık ev ve iş aramaktan yazıyı yetiştiremedi. Ama, kendisi *"Yeni isimlere yer açılsın diye yazmadım"* diyor. İki gerekçe de birbirini tamamlıyor belki de...

Devlet yine bizimle yakından ilgilenip, üçüncü sayımızı da toplattı. Neden mi? Yine *"bölücülük"*. İkinci sayımızdaki ilk duruşmaya bazı Kürt ve Türk kadın çevreleri katılarak destek verdiler. ***Yazışleri Müdürümüzün ifadesinin alındığı duruşmanın ikincisi Eylül ayında (5.09.1996 günü, saat 9.45'te DGM-Beşiktaş-İstanbul) yapılacak.***

Bir dolu bilgisayarla, emanet mekanlarda geceler boyu boğuşarak güzel sayfalarımızı hazırlayan *Fatma*, işlerinin başından aşkın olması nedeniyle bu sayıda yanımızda olamadı. **ROZA** için sürekli proje üreten *Fatma, dinamizmiyle bizimle güzel bir dayanışma gösterdi/gösteriyor da. İşlerinin bir an önce rayına girmesi dileğiyle.* Bu sayımızı hazırlayan *Gülder*, tüm zor anlarımızda bizimle birlikte oldu. İkisine de teşekkür borçluyuz.

Muhalif yayın organları ile karşılıklı ilan takası yapmaya başladık. Hepimizin kendini tanıtım olanakları sınırlı, karşılıklı dayanışma ile bu olanakları genişletebiliriz.

Şimdi sevimsiz bir haberimiz var, bu sayıdan itibren **ROZA**'yı 100 bin TL.'ye alacaksınız, eğer okumak istiyorsanız. Malum zamlar nedeniyle fiyat artışına gittiğimizi anlamışsınızdır.

Güzel bir haber daha; artık bizim de bir bilgisaramız var. *Sevgili Sema, nasıl güzel bir iş yaptığının farkında mısın? Sayende, İstanbul'daki Kürt dergileri de bayram yapacak, çünkü teknik olanaklarını bize sunmaktan kendi işlerini yapamaz hale geleceklerdi. Eminiz, onlar da bizim gibi sana teşekkür ediyorlardır.* Kürt kadın dayanışması ne kadar güzel bir şey! **ROZA**'nın derdi de bu, dayanışma ağlarımızı örelim, güçlendirelim...

Savaşın son bulacığı barış dolu günler dileğiyle, sevgiler...

ROZA

REMZİYELER YALNIZ DEĞİL!

Üç korucu tarafından tecavüze uğrayan Batmanlı Remziye Dinç : "Yaşadıklarımı ömrüm boyunca unutamam"

FATMA Kayhan

Remziye Dinç, ülkemizde yaşanan savaşın yeni bir kurbanı. Batman-Kozluk'a bağlı Sincan Köyünde "gündelik (!)" hayatını idame ettirirken, zaten sıkıntılı geçen yaşamının daha da altüst olabileceğinden habersizdi. O vahşeti yaşadığında henüz 18 yaşını dahi doldurmamıştı.

Birçok köyde olduğu gibi Remziye'nin kaldığı köyde de korucular vardı. Sincan'lıların tümüne korucu olmaları teklif edilmişti. Silah almak istemeyenler köylerini terk etmek zorunda bırakılmışlardı. Sincan'da 15 aile korucu olmayı kabul etmiş ve silah almıştı. Remziye'nin ailesi ise yaşlı bir dede ve nine ile üç kız çocuğundan ibaret olunca, korucu olma dayatmasından kurtulmuşlardı. Ancak, yoksul halleriyle de köyü terkedemezlerdi. Silah da alamazlardı. Bir de komşuları olan kendi halinde bir amcası vardı.

Küçükken babasını kaybeden Remziye, ardından annesinin ikinci evliliğini yapması üzerine ondan da ayrılmıştı. İki kız kardeşiyle birlikte yaşlı dedesi ve ninesiyle oturuyordu. İlgilenen olmamış, okula dahi gidememişti. Köyde bahçelerinde sebze yetiştiriyorlardı ve sütünden yararlandıkları bir de inekleri vardı. Yoksul hayatlarında, televizyon onun için kocaman bir lükstü. Altı aydır kaldığı İstanbul'da karşısına geçip saatlece izleyebiliyordu. Kapandığı dört duvar arasında başka ne yapabilirdi ki? Barış Manço'nun programını özellikle çok seviyordu. Onun sayesinde biraz okuma yazma öğrenmişti, rakkamları da biliyordu. Bu bilgisini aktarırken nasıl da yüzü ışıldıyor, seviniyordu.

Köyünde yaşadıklarını bir an için de olsa unutur gibi oluyor, yüzündeki hüzün ve acı ifadesi kayboluyordu.

Korucuların tecavüzü...

Yaklaşık bir buçuk yıl önce, Remziye doğduğu köyde komşuları olan ve birlikte büyüdükleri, sonradan korucu olan üç erkek tarafından tecavüze maruz kalıyordu. Bunlar, silah alıp korucu olduktan sonra devleti de arkalarına almanın rahatlığıyla kendi halkına her türlü eziyeti reva görüyorlardı. Tecavüz ederek, devlete olan bağlılıklarını ispatlıyorlardı!.

Remziye, yaşadıklarından sonra köyünü terk etmek zorunda kalmış ve İstanbul'daki halasının yanına yerleşmişti. Hayatını kabusa çeviren acı olayın üzerinden uzun zaman geçmesine rağmen anlatırken halen sıkılıyor, eziliyor, sanki o olayı bir daha yaşıyordu.

Nasıl olmuştu?

Remziye anlatıyor; "Bizim köyde on beş tane koruyucu vardı. Köydeyken her zaman ineği alıp bahçeye götürüp bağlamak ve akşamları da eve geri götürmek benim işimdi. Yine, bir gün ineği bağladığımız yerden almak için evin uzağındaki bahçeye gittim. Akşam üstü gittiğimde inek yerinde yoktu. İneği aradım yoktu, sonra korucular ağaçların arasından çıktı. Silahları da vardı. Önce bir kişi geldi, bana teklif etti. Kabul etmeyince zorla saldırdı, "Sus, sesini çıkarırsan seni öldürürüm" dedi. Çok korkmuştum, "Öldür razıyım " diye bağırdım. Eğer evdekilere söylersen hepinizi öldürürüm, evinize roketatar atarım, köyde çatışma oldu, teröristler yaptı derim" dedi. Beni yere attı, elinde kalenşikof vardı. "Beni öldür razıyım " diye bağırdım, gömleğimi yırttılar, yere yatırdılar. Sonra iki kişi daha geldi. Üçünü de tanıyorum. Bizim köylüler. Birlikte büyüdük. Üçü de evliydi."

Remziye, inanamıyordu olanlara, "nasıl yaparlar?" diye soruyordu hala...

Ya sonra?

"Sonra dedemin yanına gittim, dedeme birşey anlatamadım. Çünkü, o çok yaşlı ve kulakları da duymuyor, nenem de köyde değildi. Nenem döndüğünde anlattım, inanmadı. Karnım büyüyünce inandı. Çünkü, hamile kalmıştım. Sonra hastaneye gittik."

Remziye olanları ailesine anlatmakta çok zorlanmakla kalmamış, uzun süre inandıramamıştı bile. Hamileliğin ileri safhasına gelene dek inanamayan aile Remziye'yi tüm bu süreçte acısı ve çaresizliğiyle başbaşa bırakmıştı. Tek başına yaşanan süreç nihayet olayın saklanamaz boyutlara ulaştığı bir za-

manda patlak vermiş ve aile devreye girmişti. Bundan sonra hastaneler, doktor odaları, savcılık, karakol, bir dolu kuşkulu bakış ve bitip tükenmeyen "ne oldu, kim yaptı, nasıl oldu?" soruları Remziye'nin peşini bırakmadı. Tekrar tekrar aynı şeyleri anlatmak, üstelik her defasında ispatlamasını isteyen, inanmayan bakışlarla kendisini soru yağmuruna tutan insanlara kendisini yeniden anlatmanın binbir güçlüğü ile... Bunlar adeta yaşadıklarından bin beterdi, yeniden yeniden yaşıyordu olanları.

Amcası ile birlikte Batman devlet hastanesine gider Remziye. Aynı zamanda savcılığa da gider. Doktor muayenesi sonucu hamile olduğu halde kızlık zarının bozulmadığı tesbit edilir. Bunun üzerine savcı onu bir de Diyarbakır Devlet Hastanesi'ne gönderir. Orda da aynı sonuç alınır. Dava açılamaz. Remziye'nin doğum yapması beklenir. Araya Batman İHD Temsilciliği girer. Avukatlar ilgilenir.
Bu arada, Remziye köyüne geri dönemez ve Batman'daki halasında üç ay doğum yapacağı zamana dek bekler.

Nihayet doğum zamanı gelmişti. Remziye, Batman Devlet Hastanesine gider ve orada doğumunu yapar. Hiç bir şeyden haberi olmayan ve sorumlu olmadığı olayların sonucu dünyaya gelen bebek bir erkek çocuktu. Remziye, ona sütünü bile veremedi. Doktor ve hemşireler bu şirin bebeğe Uğur adını vermişlerdi. Belki, talihsiz başlayan hayatına bu ad bir değişiklik yapar da uğurlu hale getirir diye düşünmüşlerdi. Uğur, ilerde, öğrenebilecek miydi tüm bu olanları?

İstanbul 'a yol göründü

Olaya savcılık el koyar. Remziye'nin ailesi çocuğu istememektedir. Doğumdan bir kaç gün sonra Uğur , Diyarbakır Yetiştirme Yurduna verilir. Ardından soruşturma açılır. Çocuğun kimden olduğunu öğrenmek için bir dolu tahlil gerekiyordu. Savcı Remziye'nin ifadesine göre saptadığı Ceyhan Altuner, Ekrem Altuner ve Nevzat Altuner adlı üç korucunun da ifadesini alır. Ama, onlar red eder ve "teröristlerin yaptığını" ileri sürerler.

Babalığın tesbiti için gerekli tahlilliler sadece İstanbul'da yapılabiliniyordu. Ama, her şey çok yavaş işliyordu. Bunun için Remziye doğumdan sonra üç ay gideceği hiçbiryer olmadığı için Batman Devlet Hastanesinde kalır. Bu sürede doktor ve hemşirelerle arası iyidir. Doktorları sevmiştir. Köyüne dönemez, hiçbir akrabası da onu yanına almaz.

Tahlilleri yaptırmak üzere amcası ile birlikte geldiği İstanbul'da halasında kalmaya başlar. Bu ara çocuk ve üç korucu da tahlil için gelir. Sonuçlar belli olduğunda artık, İstanbul Adli Tıp raporuyla belgelenmiş olarak koruculardan Nevzat Altuner tarafından hamile kaldığı anlaşılır. Remziye bunu aylarca anlatmıştı, ama herkes bir belge istiyordu, ispatlanması gerekiyordu bazı otoritelerce. Olayın mağdurunun ifadesi yetmiyordu. Hiçbir şey Remziye'nin lehine gelişmiyor, işini kolaylaştırmıyordu.
Çocuğun kime ait olduğu anlaşıldığı halde savcılık dava açmamıştı, bir de Remziye'nin kızlık zarının bozulduğuna dair belge isteniyordu. Hamile kalıp çocuk doğuran bir kadından bir de kızlık belgesi istemek niye? Remziye yine , günlerce hastane kapılarında dolaştı, doktorlara muayene oldu ve sonunda o çok istenen malum belgeyi aldı. Ve onları da Batman- Kozluk'taki savcılığa gönderdi. Artık, davanın açılmasını beklemekten başka yapacağı birşey kalmamıştı.

Tüm bu süreçte, olayın kamuoyuna yansımasını istememiş ve susmuştu. Ama, artık bilinmesini istiyordu. Olayın saklanması sadece faillerine yarayabilirdi. Bunun üzerine kendisiyle İstanbul'a geldiği sırada ilişki kuran kadınların çıkardığı dergilere anlattı. Kadınların desteğine ve dayanışmasına ihtiyacı vardı. Özellikle Kürt kadınlarının Remziye'ye sahip çıkması bir zorunluluktu. Çünkü, ister ülkede ister dünyanın herhangi bir yerinde yaşasın, ama özellikle ülkede yaşayan tüm Kürt kadınları potansiyel olarak tecavüz edilme riski ile karşı karşıyadır. Savaşın hüküm sürdüğü bir coğrafyada yaşayan Kürt kadınları her an kurban olma tehlikesi ile yaşamaya devam ediyor. Bunlara karşı sessiz kalırsak, açığa çıkarmazsak pervasızlığın boyutu her geçen gün büyüyecek. Remziye de olayı saklamamış, açığa çıkması için elinden gelin yapmıştır. Daha önce, Mardin-Derik'te Şükran Aydın askerler tarafından uğradığı tecavüzü açığa çıkarmak için tüm zorlukları göğüslemişti, bugün de Remziye, korucuların suçunu açığa çıkarmak için aynı mücadeleyi veriyor. Ya tüm bu yollara başvurma olanaklarından yoksun diğer Kürt kadınları ne olacak? Yeni Şükran'ların, Remziye'lerin olmaması için yapılacak çok şey var... Yapılacak da...

BARIŞ KADINLAR İÇİN NE ANLAM TAŞIYOR?

Bugün geldiği aşamada barış, akan kanın durması noktasında kilitlenmiştir. Bu kan durdurulmadan sağlıklı bir çözüm üretilemeyeceği açıktır. Savaş koşullarının yaşandığı bir ülkedeyiz. Biz kadınlar açısından savaşın farklı bir anlamı var. Bu da yaklaşımımızı etkiliyor. Erkeklerle savaşın yaşayış ve sonuçları açısından farklı kaderleri paylaşıyoruz. Savaşın kurbanları durumunda olan Kürt kadınları, kendilerinin söz sahibi olmadığı bu durumun ağır faturalarını ödüyorlar.

Biz Kürt kadınları için savaş;

** Savaş yöntemi olarak tecavüz ve cinsel şiddet kadınlara karşı kullanılıyor. Asker ve korucular tarafından Kürt kadınlarına karşı kullanılan tecavüzlerin gerçek sayısı bilinemiyor bile. Birçok kadın gizlemek zorunda kalıyor. Açığa çıkaranları da uzun ve acılı bir yol bekliyor. Düşman tarafın kadınları olarak değerlendirilerek, aynı zamanda bir savaş ganimeti olarak görülüyor. Ayrıca, kadınlara uygulanan cinsel saldırılar aracılığıyla, savaşan erkeklerin korkuları azaltılıp, güçlülük duygusunun ve askerler arası birliğin artması sağlanıyor. Etnik temizlik, ırkı bulandırma, asimile etme, rencide etme gibi ırkçı amaçlar da güdülmektedir.*

*** Savaşın doğrudan sonuçlarından biri yoksulluk. Kadınlar ve bakmakla yükümlü oldukları çocukları bundan birici derecede etkileniyor.**

** Zoraki göç kaçınılmaz bir sonuç oluyor. Dünyadaki mültecilerin üçte ikisi kadınlar ve çocuklar, birinci derecede mağdurları yine kadınlar. Türkiye metropollerinde, çok zor koşullarda milyonlarca Kürt göçün acılarını yaşıyor.*

*** Yükselen militarizm evde erkek şiddetini artırıyor.**

** Düşmanın kadınları diye yeni bir kötü kadın kategorisi oluşturuluyor. Kadınların kişiliğinde yapılacak her türlü aşağılanma ile düşman diye adlandırılan toplumu ezmek hedefleniyor.*

*** Kadınlar, savaşta savunmasız ve her türlü saldırıya açık sivil gücü oluşturuyor.**

** Kadınlar, savaşa giden veya hayatını kaybeden erkeklerin de yerine ailedeki tüm işleri yüklenmek zorunda kalıyor. Yaşamla tek başına boğuşmak zorunda kalan mağdur Kürt kadınlarını bir dolu zorluk bekliyor.*

*** Savaşlardan çıkarı olanlar, yani silah tüccarları ve askeri güçler, karaborsacılar arasında kadınlar yok. Kadınlara bunların bedelini ödemek kalıyor.**

** Artan işsizlikten de en çok kadınlar etkileniyor. Çok az ücretle vasıfsız işler yapmak zorunda kalıyorlar.*

*** Savaşın kan ve gözyaşı ortamında kadınlık talepleri güme gidiyor, bunların ertelenmesi isteniyor.**

İşte tüm bunlar, kadınların gündemine savaşın ve militarizmin girmesine neden oluyor. Savaşta yaygınlaşan ırkçılık ve "en büyük asker bizim asker" söylemiyle yüceltilen militarizm, toplumun büyük kesimini etkisi altına aldığında BARIŞ istemi acilleşiyor.

Malesef, barış isteği halen toplumun çok az bir kesimi tarafından dillendiriliyor. Bunun gerçekte yaygınlaşması durumunda ciddi sonuçlar alınabilecektir.

Kadınlar BARIŞ İÇİN NE DEDİLER?

Kadınların gündeminde olan BARIŞ'ın çeştili kadın grupları için taşıdığı anlam üzerine küçük bir soruşturma yaptık.

RONAHİ Gazetesi Kadın Servisi: "Kadınlar açısından ikili barış"

Barışın, halklar açısından kuşkusuz farklı anlamları vardır. Bu, o halkın yaşadığı durumla yakından ilintilidir. Aynı şekilde bu olgu, kadın açısından "ikili barış"ı içerir; yani hem egemen baskıcı-şovenist anlayışı, hem de erkek egemen toplumda kadının kendi kimliğiyle özgürleşmesini...

ROJ Gazetesi Kadın Servisi Adına Zelal Dersimi: "Barışı istemek savaşı istemekten daha zor"

Baskı ve sömürü sisteminin devamcıları tarafından barışa dair tüm girişimciler, aynı yöntemlerle bastırılmaya çalışılmaktadır. Günümüzde barışı istemek, savaşı istemekten daha zorlaşmıştır. Tüm dünya halklarının ve ezilen kesimlerin barış istemleri; insanca yaşam paralelliğinde olmalıdır. Barışın uluslararası ve toplumun iç katmanları arasında, kimsenin kimseyi ezmediği, sömürmediği bir dünya, uluslar, sınıflar ve cinsler arası eşitsizliği red eden bir yaşam için barış diyoruz. Hemen şimdi...

Ji Rojnameya Azadiya Welat Aynur Bozkurt: "Roja Aştî ya Dinyayê" li tu kesî pîroz nakim

Ez 1'ê Îlonê yanê "Roja Aştî ya Dinyayê" li tu kesî pîroz nakim!

Ji roja ku însan li ser rûyê dinyayê peyda bûne, heta îro şer ji nav wan kêm nebûye. Însanan ev bi milyonan sal in ku şerên di navbera xwe de xelas nekirine, ez ne bawer im ku tu car jî xelas bikin.

Jixwe ew kesên ku li gorî menfaetên xwe şer didin meşandin, naxwazin şer xelas bibe, îca kesên ku xwîna wan di şer de dirije jî herhal naxwazin şer xelas bibe. Ku bixwestana wê bihatana ba hev, bibûna mîna lehiyekê û ji wan kesên şerxwaz yek jî nehiştana li ser rûyê erdê.

Ji ber vê yekê ye ku ez 1'ê Îlonê li tu kesî pîroz nakim û di 365 rojan de ku yek roj bibe roja aştiyê jî, ez tu maneyê tê de nabînim.

Avukat Nurcan Okçuoğlu: "Kadınlar barışın en güçlü savunucularıdır"

Savaş çığırtkanlığının had safhaya ulaştığı, göz altında kayıpların, yargısız infazların, her gün onlarca insanın öldüğü kirli savaşın ve anti demokratik uygulamaların sorgulanmadığı bir ülkede yaşamak!..

Beni en çok üzen şey toplumun genelini ve tek tek bireylerin duyarsızlaşması, daha da kötüsü bu kavramlara alışması ve tepki vermemesi. Barış talebinin Kürt ve Türk toplumlarının içinde güçlü bir şekilde filizlenmesi ve kökleri her katmana ulaşan bir ağaç gibi büyümesi ve gelişmesi gerekir. Savaşın yarattığı tüm olumsuzlukları yüreklerinde yaşayan kadınlar eminimki barış talebinin en güçlü savunucuları olmaya devam edeceklerdir.

Avukat Aysel Tuğluk:"Çözüm Önerileri Tartışılamıyor"

Halk olarak yoğun bir savaş ortamında yaşıyoruz. Türkiye'de mevcut siyasal sistem, Kürtlerin haklı ve meşru taleplerini görmezlikten geliyor. Oysa Kürtler ne istiyor? Bunun üzerinde kimse düşünce üretemiyor, çözüm önerileri tartışamıyor ve savaş bir kader olarak topluma dayatılıyor. Anlamlı bir barış için düşünce özgürlüğü önündeki engellerin kalkması gerekiyor.

BARIŞ GÜVERCİNİ DİŞİDİR

HATİCE Yaşar

Türkler "Büyük balık, küçük balığı yutar"derken, Araplar"Güçlüyüm o halde haklıyım" derler. Birincisi; canlılar dünyasının mahsum bir gözlemı olan sonucu elde edilen bir veri gibi görünebilir iken, ikincisi; bu alemin en barbarı insan türünün zihinsel faaliyetler sonucu, kendi aktüel gerçekliğini açığa vuran gerçek anlamda ATA sözüdür.

Yeni Gine'de; 1940'lı yıllarda Batılılar tarafından tesadüfen "Keşfedilen" bir aşiret yaşıyor. Bu aşirette insan türünün iki cinsi hala ayrı ayrı komünoteler halinde yaşamını idame ettiriyor. Erkekler güçlü fiziki yapılarına uygun güçlü silahları ile gerillacılık-avcılık yaparak, kadınlar da tipik toplayıcılık ve en iyi ihtimalle yakın nehirde balık tutarak günlük azukalarını temin ediyorlar. Fiziki anlamda güçlü olan erkeklerin kuralları oldukça katı ve bu ayrı yaşam biçiminin ideolojisini de yaratmışlar; kadınlar uğursuz, kadınlara hangi biçimde olursa olsun yolda rastlanıldığında o gün mutlaka o erkeğin veya erkek kömünotesinin başına bir bela gelir demektir. Bu nedenle kadınlar asla erkek komünotesine veya ava çıkanlar kendilerini göstermemelidirler. Kadınlar komünotesi de bu biçim yaşamı benimsemiş durumda ve gerçekliği şöyle izah ediyorlar: Erkekler,vahşi hayvanları bile öldürecek kadar güçlüler. Öyleyse erkeklerin yoluna çıkmamak gerekir. (Soylarını nasıl mı devam ettiriyorlar? Kolay, hamilelik ihtimalinin yüksek olduğu dönemlerde kadın gizliden erkek komünotesine yaklaşıp yine gizlenerek "domuzumu kaybettim "diye ünlediğinde, domuz arayıcısı bir erkek yardımına geliyor. 9 ay sonra da kabileye yeni bir ferd ilave oluyor. Çocuk erkek ise belli bir yaştan sonra hemen erkek komünotesine katılıyor).

Yeni Gine'deki kadınların izahı da yine; cangıl (orman) yasasının yürürlükte olduğu şartlarda "Zayıf " olanın kendisini imhası mümkün güçlüden kaçınması iç güdüsü anlamına geliyor. Düşünme ve alet-edavat yaratma kabiliyeti olan insan türü; birbirlerine benziyenlerin ayrı komünoteler halinde yaşadığı süre boyunca farklı kollektif hafızalar yarattılar. Her iki cins de, kendi yeteneklerini olabildiğince geliştirdi. Erkekler kaba güçlerini ve kullanacakları aletleri -silahları mükemmelleştirirken,kadınlar en az güçle en iyi yaşamlarını nasıl idame ettirecekleri refleksiyonunu (daha sonraları sabır denecek)geliştiriyor ve kendilerine boş zaman ayırma yolları arıyorlardı. En azından ayda üç günlük regl dönemi ve hamileliklerinde açlıktan ölmemek için. Dolayısıyla yaşamlarını zorlaştıracak hatta ortadan kaldıracak riskleri göze almıyor ve güçlerinin yetmediği alanlara bulaşmamayı mümkün olduğu oranda tercih ediyorlardı. İki cins birlikte yaşamaya başladıktan itibaren kısa süren bir flört döneminden sonra her iki cins de kendine has kollektif hafızasını çeyiz olarak "aile"" ocağının hizmetine sundu. Kadınlar; tarlalarını ve en azından altı ay süren bir zihinsel faaliyet olanağını, evcilleştirdikleri hayvanlarını, çömleklerini, derme-çatma da olsa evlerini ve 9 ay karınlarında taşıdıkları bebeklerini (bunların tümü sabır ister).Erkekler ise;yeni aletlerle mükemmelleştirdikleri fiziki güçleri ve daha sonra sanat olduğunu iddia edecekleri siyasetin bir devamı olan bir savaş taktikleri ile katıldılar bu yeni birliğe.

İki cinsin ortak yaşamına; kadınların kollektif hafızası; tahammül ve karşılıklı istişareyi, erkeklerinki ise; lafı fazla uzatmadan radikal kaba güce dolaylı müdahaleyi kattı. (Tüm tarih kitaplarında "büyük" İskender'in kördüğümü yolu fazla uzatmadan kılıcıyla nasıl kopardığı övünülerek anlatılır. Oysa, o düğümü kılıç kullanmadan biraz sabırla çözmek ve urganı heder etmemek de mümkündü). Yani kadınlar konuşa

"Bana şiddet karşıtı olmamı; ona her baş eğdirme çabam karşısındaki tavrıyla karım öğretti. Neticede;utandım ve doğuştan hakim olma hakkına sahip olduğuma inanma aptallığından kurtuldum"

Mahatma GANDHİ

www.arsivakurd.org

www.arsivakurdi.org

konuşa erkekler döğüşe döğüşe anlaşıyorlardı...İnsan türünün erkek cinsi konuşmayı bilmiyor, sıkıştığı her yerde şiddet kullanıyor ve en kötüsü konuşmayı zaaf sanıyor. Erkeklerin konuşunca başı ağrıyor ama dövüşünce açılıyorlar..."Kutsal ailedeki her kadın ve erkek bu gerçekliği " bilir...Birlikte yaşamla birlikte kadın cinsi en zayıf olduğu alana çekilmiş oldu. Kısa bir süre sonra da kadın filozofların deyimiyle flört döneminin sevgilisi erkek "İki tarlaya (toprak ve kadının rahmi) birden " hiç bir özel çaba harcamadan, sadece çeyizi olan kaba gücünü kullanarak sahip çıktı. Önce kaba gücü esas alan savaş gerekçeleri yani ortak olduğu iddia edilen değerler ama, hep erkek fiziğini esas alan ve erkeği yücelten, bu değerleri korumak için savaş alanları ve de en önemlisi bunları sorgusuz kabul ettirecek peygamber-tanrılar yaratıldı. Bu ideolojilerin tümünde erkeğin fiziği ve kollektif hafızası yüceltilirken kadının ki ise; horlandı, küçümsendi, nerede ise hiçe sayıldı. Bu ideolojik tavır hayvanlar alemine kadar uzatıldı.Yaşamını topraktan ve "sürünerek" idame ettiren yılan, kadın cinsinin sembolü görülürken sadece kendinden güçsüzleri parçalayarak yaşayan kartal erkeklere ait kabul edildi. Ve Yunan Mitolojisinin erkekleri Truva' da sembolleşen küçük Asyalı Amozon nenelerimizi truva savaşlarında Güzel Helen ile sembolize edip "Yendikten" sonra bayraklarını "Kartalın ağzında bir yılan" sembolü ile süslediler .Nihayet erkekler insan türünün yaşamını sadece erkekçe düzenlemeye başlıyorlardı ve kadınlar da kollektif hafızalarında hiç bir yeri olmayan bir alana silahsız -savunmasız çekilmiş oluyorlardı. Kadınlar dövüşmeyi bilmiyorlardı ama, sadece dövüşmekte uzmanlaşan partnerler seçmişlerdi. Oysa, geçmiş tecrübelerinden çok iyi bilmeleri gerekiyordu: Orman yasasında "Büyük balık küçük balığı yer"...

Kadın kollektif hafızasının karşılaşılan problemleri karşılıklı istişarelerle çözme yöntemleri en fazla hışma uğrayan değerlerimizden biri oldu. Hemen hemen her dilde dır-dır (biz de bola bol deniyor). Konuşarak problem çözmenin adıdır ve kadına mal edilerek horlanır.

Kadın erkek herkes artık itiraf ediyor ki; en çözülemez sanılan meselelere bile karşılıklı konuşarak hal çaresi bulmak mümkündür. Ve ayrıca binlerce yıldır erkeklerin unutturmaya çalıştığı ama hala yaşayan ve benim bildiğim birkaç dilde hala varolan bir kadın sözü var: "Hayvanlar koklaşa koklaşa, insanlar konuşa konuşa anlaşır" diyor. Ama, yirmibirinci yüzyılın eşiğinde hala erkek egemen sistem konuşma özgürlüğünü tüm insanlığa empoze etmeye devam ediyor. Bu gerçekleğin adını açıkça koymak gerekiyor. Kadınlar konuşa konuşa erkekler dövüşe dövüşe anlaşıyorlar. Oysa, erkekler konuşma yeteneklerini biraz geliştirseler ve biraz da olsa kadın kollektif hafızasının gün ışığına çıkmasını engellemeseler; planetimiz (gezegenimiz) herkes açısından daha bir yaşanılır hale gelecektir.

Barış güvercini dişidir, derken kadın şovenizmi yapmıyorum. (Kaldı ki yapsam bile haklıyım, çünkü erkeklein düzenlediği planetimizin, ne hale geldiğini hepimiz her saniye yaşıyor ve görüyoruz. İnsan olmaktan utanmadan televizyon seyredemiyor, her hangi bir haberi midemiz bulanmadan dinleyemiyor-okuyamıyoruz).

Kadınlar olarak dır -dırımıza sahip çıkalım ve İskender'in kördüğümü çözerken kullandığı kılıç- zorun özel bir zeka gerektirmediğini sadece planetimizi hayvanları hayrete düşüren bir cangıla çevirdiğini, oysa dır -dırdır zeka ve çaba gerektirir diyerek, artık dır-dırı savunalım. Çünkü; savaş teknolojisinin ulaştırıldığı absürd boyutlar ve planetimizi yönlendiren erkek-egemen politikalar, planetimizi ihtiyar-genç birinin dediği gibi "ya barbarlık ya komünizm" eşiğine getirmiş durumda. Bu eşikten sadece bola-bol ile selamete ulaşabiliriz. Öyle ise, kadınlar hamamına ve "dır-dırlarımıza" açıktan devam edip bunları büyük bir haykırışa dönüştürelim. Çünkü sadece insan türü değil, hatta planetimiz ancak ve sadece "dır-dır" ile kurtulur. Dünya barış günü demek İskender'in kılıcını bir yerlere fırlatıp "dır-dır" etmek günüdür ve günün 365 gününü kadınlar hamamına çevirelim.

" Sevgili kadınlar, bağışlayın. Alıntı yapmayı, hele hele kendi durumumu anlatırken erkeklerden alıntı yapmayı hiç sevmiyorum. Ama ilk kez "kadınlardan bir şeyler -hem de önemli- öğrendim" diyen bir erkeğe rastlamıştım. Bize ait olan ve 20. yüzyıla bence damgasını vuran bu kadınca devrimle ilgili tarifi hem de erkek sahibinden olduğu zaman atlayamazdım. Ayrıca iyi de oldu sanıyorum. Bir konuda birinci cins olmak konumunu yargılayan bir erkek arkadaş yazının başlığını duyduğunda "siz de her iyi şeyi sadece kadınlara mal ediyorsunuz; Falkland "Tatihesi" İngiliz Demir Leydi ve Türk devletindeki taklidi Tansu Çiller'in erkek, şiddet-karşıtı bir kurtuluş modelinin sembolü haline gelen Gandhi'nin ise kadın olduğunu mu iddia edeceksiniz? " demişti. Koza okurlarının sabrına sığınarak ; "Sevgili Yakup ben değil, Gandhi kendisi yaptığının kadınca bir iş olduğunu savunuyor. Oysa, Demir Leydi ve Türk taklidi Çiller ise yaptıklarının ne kadar erkekçe işler olduğuyla sürekli övünüyorlar" demek istiyorum.

TÜRKİYE

MÉRİWAN DENİZ

Türkiye tarihinde cezaevleri hep kalabalık olmuştur... Hep huzursuz hep olaylıdır cezaevleri... Çok bilinen bir söylemle " hep kanayan bir yaradır" cezaevleri. Ve bu yaranın neden oluştuğu, akan kanın kime, nasıl ve neye mal olduğu kasıtlı bir şekilde gözden kaçırılmaktadır.

Türkiye cezaevleri en çok politik tutuklu ve hükümlüleriyle meşhurdur. Düşüncenin suç olduğu bir ülkede, her on yılda bir düşünen insanları ezip güçlü çıkar sahiplerini korumak için yapılan darbelerden sonra bunun aksi de olamazdı zaten.

Türkiye cezaevleri duvarların içine duvar örülerek insanların bunların içine hapsedilmesiyle yetinilmemektedir. İnsanlar buraya "cezalarını (!)" çekmek için değil adeta cezalandırılmak için konulmaktadırlar. Oysa ceza sadece bu insanların özgürlüklerini kısıtlayan bir olgudur. Tüm diğer insan haklarını kullanamayacakları anlamına gelmiyor. Türkiye'de durum bunun tam tersidir. Sanki insanlar cezaevlerinde tüm diger haklarını da kullanamayacakları anlamı çıkarılıyor ve bu haliyle devlet taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre kendi politikası ve sözcülerinin beyanları ve yapılan keyfi uygulamalarla suç işliyor. Son açlık grevlerinde tutuklu ve hükümlülerin talepleri esasında cezaevlerinde devlet tarafından otomatikman sağlanması gereken istemlerdi. Örnegin dışarıyla heberleşme hakkı, insanca muamele görme, yeterli beslenme, bilgi alma bunlar temel insan hak ve hürriyetleri kapsamındadır ve bunun ihlal edilmesi uluslararası sözleşme, ve bildirgelerle yasaklanmıştır. Bunlara rağmen en küçük bir hak talebinde devlet yetkilileri "burası 5 yıldızlı hotel değildir" gibi çok geri ve düşmanca bir tutum takınarak bu sözleşmeleri pervasızca çiğnemektedirler. Hiç kimse oranın beş yıldızlı hotel olduğu iddiasında bulunmuyor zaten. Çünkü, beş yıldızlı hotellerde ancak sizin gibi konuştuklarının nereye gittiğini bilmeyen kimseler kalabiliyor. Ama sizin de ögrenmeniz gereken oraya gelen her kim olursa olsun insan olduğu için bu hakların hiç bir şekilde elinden alınamaz, devredilemez, bölünemez ve ihlal edilemez olduğudur. Bunun pratiğe uygulanmaması da yine sizin bu zihniyetinizden kaynaklanmaktadır. İnsan yaşamının bu denli ucuz olduğu, bir sürü rezalete adı bulaştığı halde kırmızı halılar üzerinde yürüyen insanların fink attığı bir ülkede elbet en küçük hak talebi 5 yıldızlı hotel istemleriyle karıştırılır. Ve bu nedenledir ki 12 kişinin ölümü, binlercesinin ise ömür boyu sakat ve hasta kalması canlı yayın izlenir gibi izlendi

Oysa, Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, madde 5-6; Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi madde 6 (diğer ilgili maddeleri saymıyorum), Birleşmiş Milletler Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi madde10, yine İşkenceyi, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Uygulamayı ve Cezalandırmayı Önlemek İçin Avrupa Sözleşmesi, bu konuda sizlerin bakması gereken bazı belgelerdir. Yaşam hakkı temeldir ve hiç bir koşulda ihlal edilmez, hiç bir çekince konulamaz. Bu 12 kişinin yaşam hakkı konusunda ne düşünüyorsunuz siz sayın yetkililer (!) ? Yine bütün uluslararası hukukta ve bu konudaki sözleşmelerde din, dil, ırk, siyasi görüş, dinsel veya öteki inanç, doğum vs. gibi nedenlerden dolayı insanlar arasında ve hiçbir koşulda ayırım yapılamaz hükmü vardır. Bu konuda açık ve çok bilinen bir örnek var devletin suç işlediği konusunda. Örneğin adli tutuklulara bayramlarda veya özel günlerde açık görüş yaptırılırken neden siyasi tutuklu ve hükümlülere bu uygulanmıyor? Bunda tek neden siyasi igörüşlerinden başka nedir? Bu yine 12 kişinin ölüm nedeni (daha önceki ölümler de katılırsa bu yüzlere ulaşıyor) ve binlercesinin de bir ömür hasta ve sakat kalma nedenidir. Bu hak talepleri çok ilginç bir şekilde imtiyaz olarak algılanmaktadır. Oysa, bunlar imtiyaz değil birer haktır ve bunları devlet sağlamakla bizzat yükümlüdür. Bu insanlar burada savunmasızdırlar ve devletin garantisi altındadırlar.

5 YILDIZLI

CEZAEVLERİ HOTEL DEĞİLDİR

Her halükarda devlet onlardan sorumludur, çünkü devlet görevlilerin ellerine teslim edilmişlerdir. Yaşam hakkı, bedensel bütünlük hakkından, insanca muameleye tabi olma, haberleşme, bilgi edinme ve beslenme hakları temel haklarıdır ve devletin bunları pazarlık konusu etmesi ise ve hele hele bu taleplerden dolayı insanların ölüme gitmelerine seyirci kalınması bir suçtur.

Yine kişinin bedensel bütünlük hakkı gözönüne alınarak ve sağlık hakkı ile -özellikle açlık grevi sonrası olmak üzere- uygun tedavi görebilmek için koşullar ve olanaklar sağlamak bu insanların güvenliğinden sorumlu olan devletin görevidir. Bu konuda da hastanelere gönderilmeyen veya hastanelerce kabul edilmeyen veya teknik yetersizlikler sonucu yurt dışında acilen tedavi görmesi gerekirken kendilerine yurtdışına çıkma izni verilmeyen pek çok ağır hasta tutuklu ve hükümlü vardır. Örneğin beyninde ur olan Yozgat Cezaevindeki hükümlü Sinan Doğan için, "Ankara'ya götürecek asker yok." gerekçesiyle tedavi ettirilmemektedir. Hatta bazıları tedavi ettirilmedikleri için ölmüşlerdir. Son açlık grevleri sonrası kalıcı hastalık ve rahatsızlıkların önlenmesi için gerekli tedavi olanaklarının acilen sağlanması yine devletin görevidir. Bunun yapılmaması kişinin en temel hakkı olan yaşam hakkı ve bedensel bütünlük haklarının ihlalidir.

Olayın bir diğer yanı ise siyasi tutukluların durumu ile ilgilidir. Bunların bir kısmı fikir suçlusudurlar. Fikir suçu artık bir ayıptır ve dünyanın pek çok yerinde böyle bir suçun varlığı kabul edilmemektedir. Eğer bunu eylem olarak yani

silahlı çatışma veya savaş içinde yer almış insanlar varsa o zaman bu tutuklulara uygulanması gereken savaş hukuku yani uluslararası insancıl hukuk kurallarının uygulanmasıdır. Bu konuda pek çok ülke gibi Türkiye'de bunun bir iç sorun olduğunu iddia etmekteyse de bu konuda da yine uyması gereken yasalar var. Bunun en belirgin olanı ise Viyana Sözleşmesi 2. protokolün 3. maddesidir. Bu maddeye göre kısaca, bir devletin egemenliği altında olan bir bölgede; devlet, ulusal ya da bölgesel bütünlüğü neden göstererek bu sözleşmeye aykırı davranamaz. Sözleşme ise tamamen çatışma durumlarında uyulması gereken kurallarla ilgilidir. Sivillerin , hasta ve yaralıların, çocukların, kadınların durumu, sağlık personelinin durumu ile çatışma anında ele geçen savaşçıların yaralı veya sağ veya ölü olarak ele geçirmeleri durumunda uyulması gereken kurallar belirlenmiştir. Çatışma ve savaşta uyulması gereken kurallar, yasaklanan savaş yöntemleri vs. yer alır. işkence, kötü muamele ve öldürme kesinlikle yasaklanmıştır. Bu insanların yargılanma hakları garanti altına alınmıştır. Esirlerin degiş-tokuşları belirlenmiştir.

Ve bu konuda ilgisiz kalan hukukçulara da pay düşmektedir tabii. Dünyada devletler de dahil hiç kimse istediği gibi hareket etme serbestisine sahip degildir ve herkesin uyması gereken özellikle temel insan hak ve hürriyetleri ile çevre hakları ve tüm diğer canlıların hakları vardır. Ve bunlar vazgeçilmezdirler.

Umarım bunların uygulandığı bir dünyada yaşama şansını yakalarız. Aksi halde, bu vahşi uygulamalarla tüm insanlık yok olmaya mahkümdur...

Diyarbakır 5 Nolu Cezaevi Kadınlar Koğuşu

H. Şevin

İşkenceli günlerin ardından soruşturma bitip cezaevine giderken kendi kendime, "Sağ salim işkenceyi atlattım. Bundan sonrası önemli değil. Ne olacak Cezaevinde yatmaksa, yatarım.." diyordum. Bu yüzden, kendimi kısmen de olsa sanki eve gidiyormuş gibi hissediyordum. O işkence seanslarını yaşayanlar bilir. Ordan sağlam çıkmanın şansa kaldığını... Daha sonra gördük ki, 1980'den sonraki cezaevi uygulamaları, soruşturmadan çıkarken yaşanan bu kısmi dinginliği yoketti. Bu özelliği, yani vahşeti ile Diyarbakır 5 Nolu Cezaevi tarihe mal oldu. Diyarbakır 5 Nolu öyle bir yer ki, kendi adıma o dönem gözaltındaki soruşturmaları, işkenceyi arar oldum. Tanrım sanki iki tatil beldesi arasında tercih yapıyormuşum gibi. Gibisi fazla, öylesi bir yerdi, 5 Nolu işte...

Oysa cezaevine gidişte, inanılması zor film yeni başlayacaktı. Bu 5 Nolu cezaevinde yaşayacaklarımın bir yaşam boyu bana yeteceğini bilmediğim için, seviniyordum tabi. Oysa daha sonra bu sevinç kursağımda kalacaktı. Yaşantımız boyunca her zorluktan sonra kurtulma duygusunu hep hissederiz. Ancak soruşturmadan cezaevine giderken onlar normal insan beyninin alamayacağı işkenceleriyle "beterin beteri var" atasözünün tam hakkını vererek bu duyguyu yok etmeye çalıştılar... Yok etmeye çalıştılar da ne oldu? Uyguladıkları inanılmaz vahşetleri sayesinde tutukluları, onların deyimiyle "ıslah" (sindirme) edeceği yerine, biledi. Oraya rastlantı sonucu da olsa giren her kişi, bilenerek çıktı.

Cezaevi havalandırmasındayız, sabahın altısı. Havalandırma, dikdörtgen şeklinde beton ve duvarları çok yüksek, koğuşlar arasında bulunan bir bölüm. Havalandırmanın duvarları boyunca ayakta hazırol vaziyette dizildik. Ve "Yine hangi akıl almaz seanstan geçeceğiz" düşüncesiyle beklemeye başladık. Gardiyanımız, yani **'komutanımız'**, **vukuat yakalamak için önümüzde turlarken, nefes alışlarımızı, ayakta uzun kalma sonucu hafif sallanmaları vukuat sayarak "Ağzunuza sıçtuğumun karıları, vukuat yok demedum mu? Sesli sesli öyle ne nefes alayusunuz, haçan devletin kahraman askerlerine beddua mi edeysunuz? Yok öyle rahatlık, haçan burası otel mu? Öyle nefes almak, sallanmak, teprenmak yok. Bide kadın başınuzla vatan hainliği yapaysunuz ha. Benim karum ha buraya gelurse ben onu öldürürüm da..."**

Öyle günler olurdu ki, tüm "komutan" sülalesini görürdük

Gardiyanımızın sabah nutuklarını dinlerken aynı anda da dışardan duyduğumuz "Emreeet, hazırol..." komutlarıyla birlikte 'büyük komutanımızın' o gün içtimamızda hazır bulunacağını anladık. Öyle günler olurdu ki tüm 'komutan' sülalesini görürdük. Ve 'komutanımızı!', 'yüzbaşımızı!' bir manga askeriyle, koşar adımlarıyla ve bir an önce bizi görme sabırsızlığıyla(!) karşımızda bulurduk. Bütün bu anlatılanlardan herkes onu iri yarı cüsseli biri gibi düşünecek. Oysa zayıf, kısa boylu ve dışarda görse 5 nolu vahşetinin mimarı olduğu anlaşılmayacak kadar sıska bir adamdı.

Yüzbaşı'nın gelişiyle birlikte yine komutumuzu verdik, künyemizi okuduk. Okurken o da yanımızdan sırayla geçiyor, üstümüze başımıza, ayaklarımıza bakarak komutumuzun bitmesini bekliyordu. Biz de onun turunu bitirmesini... Bir taraftan da yüz ifadesine bakarak bu gün bize hangi işlemi yapacağını kestirmeye çalışıyorduk. O sırada dalmışım, başka bir dünyadaydım, bir ara kulağıma "yumurta" lafı geldi sevinirken, diğer taraftan da "Ne oldu da insafa geldiler? Acaba ne oldu?.. Yaralı, ölü mü var? Biri intihar mı etti?... vs.." diye düşünürken sevincim kursağımda kaldı. Çünkü, tutuklulara uyguladıkları işkenceler sonrasında yaralı veya ölü olduğunda, diğer tutuklulara karşı geçici olarak davranış değişikliği olurdu. Tabi eski hallerine dönmeleri de uzun sürmezdi. Biz böylesi durumlarda mesajı almış olurduk. Yine de kulağıma gelen 'yumurta' lafını duyduğumda, o gün bize yumurta getirecekler sandım. Bunun için kulak kabarttım ve dinlemeye başladım, 'komutanın!' söylediklerini. Karşısındakilerine

Kadınların Yumurtalıkları Komutanın Himayesinde

sürekli birinci tekil şahıs olarak hitap eden Yüzbaşı, şunları söylüyordu: "Sen buraya vatan haini olarak geldin. Ama seni ıslah edeceğim. Gelelim yumurtalıklarına... Evli veya evlenecek olabilirsin, çocuk doğuracaksın. Çocuk doğurmamak Türk kadınına yakışmaz. Yumurtalıkların bu nedenle çok önemli. Maazallah onları üşütürsen kısır olursun. Belki bilmiyorsun,yumurtalıklar kadınların üreme organlarının önemli bir bölümüdür ve bunların işlevsiz hale gelmesi sonucu kısırlık olur. Buna çok üzülürüm. Burdan çıktığında çocuk doğurmak için yumurtalıklarına iyi bakacaksın. Çünkü onlar sana çok gereklidir. Üşütme onları. Ne giyersen giy, ama altına da pijama giyeceksin. Pijamanın paçaları lastikli olacak ve altına da çorap giyilecek. Tamam mı koğuş? Bu bir emirdir. Emre uymazsan hücreye atılacaksın. Yumurtalıkların bana emanet, benden sorulur anladın mı? Paçalarının lastiği mutlaka ama mutlaka olacak, hem seni ısıtır, hemde spor yaparken, falakaya yatırırken biryerlerin açılmaz. Burası askerlerle dolu ve sen de kadınsın."

Anladık anlamasına da, komutanın haklı olduğunu(!). Ama 'üşüteceksek' yine onlar bunu yapacak. Ne mi yapacaklar? Sık sık tutukluları koydukları hücreyi kışın soğuğunda su doldurup, kendilerince vukuat işleyenleri oraya günlerce atarlardı. Hücreye koyduktan sonra, hortum veya bidonlarla başımızdan aşağı su dökülürken de ıslak giysiler günlerce üstümüzde kalırdı. Buz tutan ayaklarımız ve üşütmemiz için sundukları geniş bir olanak!... İşte böyle sık sık filmi değiştirirlerdi. Ben bunları kafamdan geçirirken, **köyden**

getirilen ve Türkçe bilmiyen Narin de benim gibi "yumurta" kelimesini anlamış. Kulağıma hafifçe eğilip, "Ana, ev mêrika kala hêka çı dike? Qey iro jı me re hek binin?"* diye sordu. O da benim gibi yumurta kelimesini duyunca, yemek hayalleri kurmuş. Tabii, sorusuna ancak gece yanıt verebildik. Ve anladığı yumurtanın, hangi yumurta olduğunu dilimizin döndüğü kadar anlatmaya çalıştık. Anladı ve gülümsedi. **Köylüce, safça ve yiğitçe... "êê, baş e, bo xêra hêka me ewê wana jı me re hındık tada bıkın." **dedi.

Narin kadının, cezaevinde daha ilk günleriydi. Sonraki günlerde, yumurtalıkların nasıl bize daha az eziyet verileceğinin güvencesi olduğunu çok daha iyi anladı(!). Ona Türkçe'yi öğrenme süresini en fazla bir hafta olarak açıkladıklarında, yumurtalıkların önemini anlamamasının imkanı yoktu. Ona kaldığı aylar boyunca Türkçe'yi öğrettik. Ama, Türkçe öğrenmesi için süre koyan komutanlar hiçbir zaman bilmediler, bir müddet sonra Türkçe'yi iyi öğrenmeyi kendi isteğiyle arzuladığını... Narin kadın, o okumamışlığıyla yeni bir dili öğrenmenin önemini, o nazi kafalı komutanlardan daha iyi biliyordu. Her onu sınav ettiklerinde, Narin kadın inatla, köylü inadıyla, "Ez nizanim hûn çı dibêjin Welle ez Tırkî nizanim komutan."*** diyordu. Onu her olumsuz cevap verdiğinde hücreye atarlardı. O ise, her hücre çıkışında aynı cevabı veriyordu. Narin kadın, her hücre ve falaka sonrası yumurtalıklara değinir ve hep birlikte gülerdik. Sonunda da askerlerle konuşmadığı Türkçe'yi bizle konuşur, "İyi ki düştüm buralara, bu köylü halimle nerden bilecektim yumurtalıkların önemini" derdi biraz da alaycı bir dille.

Öyle ya! Komutan dikkat çekmeseydi, belki hiç bir zaman öğrenmeyecekti yumurtalıklarının önemini ve öyle yaşayıp gidecekti(!)..

**** Bu adam şimdi hangi yumurtadan söz ediyor. Bugün bize yemekte yumurta mı getirecekler.***

***** İyi, yumurtalıklarımızın hayrına bize az eziyet çektirirler"***

****** Sizin ne dediğinizi bilmiyorum***

www.arsivakurdi.org

DÖRT PARÇA BİR ARADA

SANİYE

Bir an yanımda oturan kadının notlarına takılıp kalıyor gözlerim, anlamsız anlamsız işaretler, bir anlam veremiyorum. Acaba kendisi anlıyor mu diye soruyorum kendime? Tek tek etrafımdaki kadınları süzdükten sonra düşünmeye başlıyorum. Acaba bizi bir araya getiren faktör ne? "kadın olmamız mı, yoksa ulusal duyarlılığımız mı?" "yoksa her ikisi, ya da hiç biri mi?" Sorumun cevabını içinde bulunduğum atmosfer çok iyi ifade etmesine rağmen, ben bu cevaptan tatmin olmuyorum.

Bir yandan doğru dürüst Kürtçe bilmeyen ikinci jenerasyon, diger taraftan Kürtçeyi iyi konuşan kadınlar. Tabi Kürtçeye Küretçe denirse, Kürtçeye Kürtçe demek için lehçeler arasında ortak kelimeler arıyorum, fakat her lehçeden sadece bir kaç kelime bildiğim için, hiç ortak kelime bulamıyorum ve dolayısıyla Kürtçeye de Kürtçe diyemiyorum. Toplantının hemen başında bir dahaki toplantıya kadar kesin Kürtçe öğrenmeliyim kararını aldım, faka Kürtçenin henüz "ne", "hangisi" olduğu konusunda bir karar vermiş degilim. Önce pazarı yoklamaya kalkıştım; eğer "kendi lehçemi" öğrenirsem bir dahaki toplantıda kaç kişi ile komünike oluyorum diye. Benim için acı bir gerçek, fakat bunu kabullenmeliyim yani hesaba göre bu lehçeyi öğrenmek veya öğrenmemek arasında bir fark göremiyorum. Şüphesiz öğrenmem benim için zarar anlamına gelmiyor ama "tercüme bıke" siz de kendimi anlatamıyacağım için hiç de içimden gelmiyor o güzelim "kendi lehçemi" öğrenmek. Asıl bu dil karmaşasında en ilginç olanı ortada dört beş dilin dönmesi idi. Bir an konsantrasyonu yitirsen Kürt ile Türkçe, Türk ile Kürtçe veya Almanca konuşuyorsun. Daha ilginci iki "Kürt" arasındaki komünikasyonda beş dilin egemen olması idi. "Bu nasıl mı oluyor?" , "Anlatması yaşamasından daha zor oluyor. Yanımda oturan Güney Kürdistanlıyı izleyip düşünüyorum, notlarını Arapça alıyor ben ise Türkçe, konuşmasını Soranice yapıyor ben ise Türkçe veya Almanca, benimle girdiği enteraksiyon ise Almanca veya İngilizce oluyor. Bir de Dımılki'ler (Zazalar) var, sağ tarafımda oturan kadın, arada bir Zazaca laflar atıyor tam kendimi ona cevap vermeye konsantre ederken ardından hemen ikinci sorusunu schwitzer-dutsch (İsviçre-almancası) ile yöneltiyor. Bu tabiki diller konusunda bardağı taşırtan son damla oluyor ve ben artık bu multi-language atmosfere dayanamıyorum. İnanılmaz bir şaşkınlık içerisinde dilim dolanıyor ve ben artık beş dilin içinde bulunduğu cümlelerle konuşmaya başlıyorum. Bazen ne demek istediğimi kendim bile anlamıyorum, bazen de bu çok dilliliğin heyecanını ve parçalanmışlığını yaşıyorum.

Nihayet gündem saptandı, kapsamlı bir tartışmaya (dil-tartışması) girildi. Konu: "kadın ve siyaset". Çok kapsamlı, derin ve yuvarlak bir konu. fakat hangi dilde konuşulursa konuşulsun, hangi dile çevrilirse çevrilsin, kim Kürtçeye çevirsin, kim Türkçeye çevirsin tartışmasından bir türlü konuya girilemiyor. Tam konuya girilmek istenirken "tercüme bıke" bağırtıları ile konsantrasyon tekrar dağılıyor. Her düşen cümleden sonra tercüme diye bağırılıyor. Kürtçe (yani Sorani ve Kurmanci çoğunlukta bu lehçeleri anlamayan "Türk-Kürtlerinin" özellikle de Dersimlileri sancısını anlıyor ve hatta paylaşıyorum, fakat bağırmak bir yana kalsın ses çıkarma cesaretini bile kendimde bulamıyorum. En az konuşulan lehçeyi temsil eden biri olarak, bu dil konusunun ileride "ulusal birlik " açısından ne gibi problemler yaratacağını, dört bölgenin kadınlarının bir araya geldiği bu toplantıda "küçük-Kürdistan'da" görüyorum.

Tüm bunları düşünüp bu sonuca varırken, kula-

AMA "TERCÜME BİKE"

ğıma Zazaca mırıldamalar Dersim'in dağlarına uçuruyor beni. Dağların en uç tepesindeki karın soğukluğunu hissediyorum, üşüyorum ve bir titreme tutuyor beni. Anneannemin bir karlı kış günü bana sarılıp söylediği son sözler geliyor aklıma; "Ez tore bımıre meso"! Gözlerim Zazaca konuşan kadının gözlerine takılıp kalmış ve bir türlü Dersim'den Bochum'a dönemiyorum. Bu arada bir sürü kadın semboller geliyor aklıma ve hiç birini onun yerine koyamıyorum, hiç birinde onun sıcaklığını bulamıyorum. Kürt kadını fedakarlığını asimile olmuş "European-Kurdish-woman'de" göremiyorum. Bir an kendime gelip daha fazla titremeye başlıyorum, fakat bu kez beni titreten Dersim dağlarının o doğal soğukluğu değil, Avrupalı Kürt kadınının asimile olmuş soğukluğu idi.

"Kürt-kadını-sıcaklığı" en çok kafama takılan noktalardan biri olması, beni bilinçaltımda bir takım zorlamalara sürüklüyordu. Bu kadar çok kadının aynı şeyler söyleyip, farklı şeyler hissetmesi mümkün mü idi?. "Ulusal-Birlik, ortak değerlerin birleştirilmesi, hepsi içi boş görünen söylemler gibiydi. Etkisi altında kaldığımız egemen kültürlerin (Türk, Arap, Fars) hiç ortak paydası yok mu idi acaba?

Çok zorlandım fakat bir "ortak değer" diyebileceğimiz bir "değer" bulamadım. Diğer kafama takılan bir soru; Neden böyle bir "değer" arıyorum? " Neden böyle bir değere gerek duyuluyor?" " Yoksa, henüz ulus devletini kurmamış bir halk olarak buna ihtiyacımız mı var?" Kürt kadınları olarak bir araya gelen bu kadınlar "Kürtlükten" ne barındırıyorlar dı? Eğer tüm kültürel zenginliklerimizi ortaya döküp, yöre kültürlerine bölüp, tartmaya kalksaydık her halde ağır basan kültürü çoğunlukta bulamayacaktık. İlginç olan artık Kürt toprakları üzerinde teritoryal egemenlik sağlayan sömürgeci kültürün egemenliğinin önemli derecede kırılmış olması ve bunun yerini Fransız, Alman, İsveç v.s (Avrupa) kültürünün almış olmasaydı. Toplantıda kendini egemen kılan sabırsızlık atmosferi "Kürt kadını" kimliğiyle çakışmıyordu. Belkide bu sabırsızlık intifadanın bir yansıması idi, fakat kendini sürekli çözümsüzlük ve kargaşa ile dayatan sabırsızlığın intifa ile ne kadar alakası olabilir ki?..

Tabii tüm bunları kafamdan geçirirken, ilk sorumun yanıtını da bulmuş oluyordum. Bizi bir araya getiren ulusal-duyarlılığımız degil; ortak paydalarımızın olması, konuşulan ayrı lehçelere rağmen benzerliğimizin olması ve Kürt diye kendini tanımlayan bu dört parça kadınlarının birbirlerine duyduğu merakı giderebilmek için bir araya gelinmişti. Bu merak; diğer lehçeyi konuşan kişiyle olan ortak paydaya inanmamaktı.

Kafamdaki tablo git gide netleşiyordu, ruhumun Dersim dağlarında dolaşıp cevapsız sorulara yanıt aradığı o anda; Yine mi?!! "Tercume bıke", bağırtıları beni Bochum'a geri getirdi. İlginç, sorumun cevabını Bochum'da bulamayıp Dersim'e gitme ihtiyacı duymam; Düşüncelerimin tercümeyle anlaşılamayacağına inandığım ve duygularımın hiç tercüme edilemeyeceği sonucuna vardığım için olsa gerek.

Not: Bu yazı, Avrupa'da Kürt Kadınlar Platformu'nun 3. Konferansı'nın ardından yazılmıştır.

TAKUHİ HANIM'IN GÜLLERİ

ŞUŞAN

İki kişiydiler. Samatya'daki bu sokağa belki ilk gelişleriydi. Biri zayıf, uzun boylu, diğeri şişman, kısa boylu. Kilitli olan tahta kapıyı iki üç tekme darbesiyle açmaya çalıştılar. Olmadı. Direndi kapı, hem de nasıl...Belki, geçmiş yıllara belki içinde yaşamış insanların anısına, ama daha çok anılara. Kimler geldi bu eve, kimler geçti bu evden. Ah şu renkten renge girmiş bukalemun duvarların dili olsa da anlatsa...

Çocukluğumda görürdüm Agop Amca'nın elleri kolları dolu geldiğinde, kapının çıngırağına dokunmadan, bir ıslıkla nasıl açtırdığını kapıyı Takuhi Hanım'a...Bir kitabın sayfası gibi, her günü yeni sevgi sözcükleri içeren anlatımlar gibi...Öyle herkesle görüşmezlerdi mahallede. Ama herkes onları bu kapının eşiğinde görürdü. Kapı açılırken veya kapanırken. İlk bu eşikten adımını attı gelinliğiyle. İlk bebeği Silva'yla geri döndü bu eşikten tekrar. Bu kapı güzeldi. Güzel olduğu kadar da asil.

İşçilerden kısa boylu ve şişman olanı, bir an koptu yaptığı işten ve arkadaşına dönerek; "Jina min pir nexweş e, ez dixwazim here gund. Ew dixwaze here doxtor. Li ser du heb zêrê wê heye, gerek e wan bifiroşim." Karısı çok hastaymış, köye göndermek istiyor fakat karısı, doktora gitmesi gerektiğinin bilincinde. Ama her halükarda karısı Hazal'ın boynundaki altınları satacak. Uzun boylu olanı döndü: "Zarokê te heye?" Kısa boylu olan cevapladı. "Sê heb zarokên mın hene, pênc hebjî keçik in..." Çocuklarının olup olmadığını soruyor diğeri. Üç oğlunun olduğunu söylüyor evlat olarak. Beş de kızının olduğunu söylüyor, tabi onları evlattan saymıyor!

> Çocukluğumda görürdüm Agop Amca'nın elleri kolları dolu geldiğinde, kapının çıngırağına dokunmadan, bir ıslıkla nasıl açtırdığını kapıyı Takuhi Hanım'a...

Birden silkelendi, her zamanki alışkanlığıyla sağ avucuna ağız dolusu tükürdü sonra kavradı kendi boyunca bir kalası, vurdu iki kanatlı tahta kapının orta yerine... Bir hışımla fırlattı kalası geriye, kafasında bir sürü düşünce fakat yüzünde başarmanın mutluluğu, daldı içeriye. Elinde kazması, bir-iki vurarak yokladı tahta basamakları. Acaba bugün biter miydi? Yarına sarkarsa bugünkü yevmiyesiyle yarın alacağı aynı olacak mıydı? Öyleyse bugün bitmeliydi.

Takuhi Hanım bu basamakları önce siler, ardından parlatırdı. Basamaklar bu yüzden her zaman temiz ve parlaktılar. Basamaklarla kıvrılan duvarda, yağlı boya resimler vardı. Üç tanesi kadın resmiydi. Hoş, zarif ve güzel. Belli ki, onlar sevilen ve değer verilen kadınlardılar. Takuhi Hanım da saygı duyardı onlara. Agop Bey'in dedesi yaptırmış zamanında. Kimbilir ne anıları vardı bu resimlerle birlikte yaşamına dair...

HAZAL'IN BOYNUNA ALTIN OLACAK...

Kısa ve şişman olan şöyle bir sürttü spatulayı duvarda. Katmer katmer, renk renk döküldü boyalar. Bir kadın boynu çıktı ortaya. Kuğu gibi boynunda kolyesiyle. Bir an karısı Hazal'ın boynu canlandı gözünün önünde. Acaba satmasamıydı altınları... İlk merdiven bitti. Cumbalı kattaydılar. Ne severlerdi bu cumbada kahve içip sohbet etmeyi. Hele pazar akşamları gün batımına karşı. Çoğu insanda merak konusuydu cumbanın üzerindeki geometrik desenlerin nasıl oluştuğu. Çeşitli boy tuğlalardan örülmüştü. Renkleri ise kahverengiydi. Agop Bey çok severdi bu şekilleri. Üzerinde küçük balkonun demirleri yükselirdi. Demirlerin arasından güller ve sarmaşıklar fışkıran o güzelim balkon. Takuhi Hanım ilk bu balkondan asmıştı güzel kızı Silva'nın bez ve zıbınlarını.

Şöyle bir vurdu kazmasının ucuyla beton delindi. "Di binê wî de teneke heye birê min" dedi uzun boylu olanı. Betonun altında teneke var dedi. "Xwedê bide ev hesin me nebetilîne" dedi diğeri. "Allah verede bu teneke bizi çok yormasa" diyaloğu geçti aralarında. Ve konuşmasına Türkçe olarak devam etti. "Cumbayı inersek aşağıya, yediye kadar sürmez. Altıda silkeriz üstümüzü." Sonra bir merdiven daha, son merdiven... Terastaydılar.

> Takuhi Hanım, önce Silva'yı Fransa'ya gelin gönderdi. Sonra anılarını yaşatmaya çalıştı bu evde, kadınlığının bütün duyarlılığıyla.

Rakılar içilirdi bu terasta denize karşı. Vapurların ışıklarıyla, yıldızları yarıştırırlardı. İşte böyle bir gecede bu yarışa kalbi dayanamadı Agop Bey'in ve kendisine, her şeye yenildi. Yığıldı kaldı bu sevdiği terasın betonuna. Başı düştü Takuhi Hanım'ın en sevdiği gül saksısının yanına. İşte ilk çığlıkları bu terastan yayıldı gökyüzüne Takuhi Hanım'ın. Sonra yıldız olup geceleri, tek tek denize düştüler.

"Tamam, işte burası," dedi kısa boylu, şişman olanı. Başladı vurmaya balyozunu Agop Bey'in yıkıldığı yerden. Çok geçmedi, indirdiler terası aşağıya. Artık cumbalı katın tavanı yoktu. Dört duvar bütün çıplaklığıyla ortadaydı. Sadece insanlar mı utanır utanılmaması gereken çıplaklıklarından, evler utanmaz mı acaba? "Eşyaların da bizde hatırı" yok mudur?..

Takuhi Hanım, önce Silva'yı Fransa'ya gelin gönderdi. Sonra anılarını yaşatmaya çalıştı bu evde, kadınlığının bütün duyarlılığıyla. Sonra ilk torununu görmek istedi. Fransa'ya giderken de bu evi sattı ve dönmemek üzere gitti.

Artık temeldeydiler. Saat beşti. Bütün günbitimlerinden farksız, herhangi bir akşam üzeri. Silkelediler üstlerini. "Göndermeyeceğim," dedi kısa boylu olanı. Diğeri anlamadı. Tekrarladı: "Hazal'ı memleketê göndermeyeceğim, kolyesini de satmayacağım. Kolyesi Hazal'ın boynuna yakışır..."

www.arsivakurdi.org

1970-80 Arası Kürt Kadın Grupları (DDKAD)3

"Derneklerin sayesinde kadınların gözü açıldı"

HANDE

1978-80 arası merkezi Diyarbakır'da kurulan bir şubesi ve değişik illerde yer alan DDKAD (Devrimci Demokrat Kadınlar Derneği) kadınların o dönem, toplumsal mücadele içerisindeki konumları ve sorunları hakkında objektif bir değerlendirme yapabilmek ve bu derneğin kurucu-yönetici ve üyesi kadınlarla yapılan söyleşilere devam ederek bugünden, yarına bu deneyimlerin doğru temellere oturtma ve Kürt Kadınının örgütlenmesine demokratik mücadeledeki çalışma tarzlarını aktarmak için söyleşimize devam ediyoruz.

**** Gazel Teyze aradan 16-17 yıl geçti. Seninle o yıllara biraz gidelim. Birlikte o dönemleri anımsayalım. Kadınlar derneği vardı ve sende üyesiydin. Sohbetimiz bu dernek ve kadınlar olsun. Sanırım DDKAD'ın en yaşlı üyesiydin ve okuma yazmayı dernekte öğrenmiştin.***

- Ben Şeyh Said isyanında doğmuşum. Eski tarihe göre 1340 doğumluyum. Bu da 72 yaş eder değil mi?

**** Evet, DDKAD'dan nasıl haberin oldu ve üye oldun?***

- O zaman kızlarım, oğullarım DDKD'liydiler. Onların arkadaşlarını da tanıyordum. Bize gidip gelirlerdi. O sıralarda derneğin başkanı beni üye yaptı.

**** Seni üye yaparken derneği tanıttı mı?***

- Tabi, sadece kadınların kurduğunu, çalışmalar yaptıklarını, bu çalışmaların kadınlara yönelik olduğunu, oraya gidip gelirsek kadınların kendi sorunlarına sahip çıkacağını, artık uyanacağını falan anlattı. Çünkü benim de çok çektiğimi biliyordu.

**** Bu çektiklerinin dernekle nasıl bir bağlantısı olacaktı, biraz açar mısın?***

- Benim kocam üstüme kuma getirdi. Eğer elimde bir iş olsaydı ve adetlerimiz de çok sıkı olmasaydı çeker miydim? Bizim zamanımızda kadınlar çok çekti. Şimdi bu dernek-derneklerin sayesinde kadınların gözü açıldı.

**** Peki kuma üstüne gelince ne yaptın...?***

- Ne yapacağım, çektim tabii. Ama kızım, oğlum okuyup ve çalışıp bana yetişince evden ayrıldım ama artık yaşlanmıştım.

**** Kızın ve oğlunun tavrı nasıl oldu sana kuma gelince?***

- Dedim ya ilk zamanlar çocuktular yetişinceye kadar kumanın da çocukları büyüdü. Onun da 4 kızı ve 3 oğlu oldu. Benim ve onun çocukları sonuçta kardeştiler. Artık o noktada ne yapabilirlerdi ki. Ama onlar kuma işine karşı olmalarına rağmen kardeşlik ilişkisine yansıtmadılar bunu. Şimdi de bu kumalık var, ama cahil kesimde.

**** Evet, kumalık sorunu Kürtlerde çok fazla, bu sorun bitmedi, bugün de devam ediyor. Bu konuya başka bir söyleşiyle çok uzun değinmek gerekiyor. Onun için DDKAD'a dönelim istersen. Dernekte ne yapılıyordu? Sen hangi çalışmalara katılıyordun?***

- Çok fazla aklımda kalmadı, ama öğretmenimi hatırlıyorum. Adı Süreyya idi bize okuma yazma öğretiyordu.

**** Bu okuma-yazma kurslarını biraz açalım.***

- Birkaç grup halinde yapılıyordu. Benim katıldığım grupta 10 kişi kadar vardı.

**** Peki okuma yazma öğrendin mi?***

- Evet, sağolsunlar öğrettiler. İyi oldu, faydası oldu, günde 2 saat falan veriliyordu.

**** Kursun dışında gider miydin derneğe ve başka hatırladığın kurslar var mıydı?***

- Evet ara sıra gider otururdum. Konuşmalar vardı kadınlar çoktu. Şarkılar türküler söylerlerdi. Değişik kurslar da vardı.

*** Ne konuşulurdu dernekte? Ve şarkılar türküler dedin...**

- Siyaset de konuşulurdu, saz ve şarkı türkü kursları da vardı. Bazen geceler yapıldığında orda da söylerlerdi.

*** Peki, sence derneğin faaliyetleri iyi miydi?**

- Çok iyi şeyler yaptılar, kursların çok faydası oldu. Mesela, ben okumayı ve yazmayı öğrendim. Daha çok okumayı fakat yazmayı az öğrendim. Tabi yaşımın da etkisi vardı. Çünkü çok geç öğreniyordum.

*** Başka ne yararı oldu kadınlar için?**

- Dediğim gibi iyi şeyler vardı. Kadınların gözü açıldı biraz, gözleri açıldı ama çok da çektiler.

*** Nasıl çektiler?**

- 12 Eylül'den önce sıkıyönetim gelince devlet dernekleri kapattı.

*** Neden kapattı?**

- Siyaset yapıyorsunuz diye. Ah bu siyasetten bize çok çektirdiler. Çocuklarımız işsiz kaldı, işkence gördüler, memleketlerini bıraktılar, herşeyi gördüm. Kızımı sürgün ettiler.

*** Peki devletin dediği gibi siyaset yapıyor muydunuz?**

- Şimdi okuma yazma, biçki dikiş, resim kursları niye siyaset olsun? O yaşta insanlar bana okuma yazma öğretti. Yalnız Kürtçe şarkılar söyleniyordu. Çoğumuz burda Türkçe'yi iyi konuşamıyoruz, Kürtçe'yi daha iyi biliyoruz. Gençler de Kürtçe serbest olsun, okuyalım, yazalım diyorlardı. Bence haklıydılar. Çünkü, ben Kürtçe konuştuğum zaman daha rahattım ve derdimi iyi anlatıyorum. Yıllarca hep Kürtçe konuştuk, ancak kendi aramızda tabi.

*** Sence niye kadın derneği açtılar?**

- Biliyorsun Kürtlerde adetler çok sıkı. Bu kapalı adetlerin çoğu kadınlar içindir. Kadınlar çok rahat her yere girip çıkamazlar. Kadın derneği olunca her kadın gelebilirdi. Okumuşu, okumamışı. Karışık olsaydı rahat gelemezlerdi belki. Yani daha çok aileler göndermezdi.

*** Sonra kapandı dediniz.**

- Evet ben görmedim ama polisler beni de sormuşlar.

*** Seni niye sormuşlar?**

- Bilmiyorum, belki okuma yazma kursuna katıldım diye. Zaten suçu olsun olmasın herkesi soruyorlardı.

*** Yukarıda sürgünden bahsettin anlatır mısın?**

- Benim kızımı gözaltına aldılar, orda bir süre kaldı, günlerce sonra Diyarbakır dışında kızım evi aradı. Polislerin onları Maden'e götürüp bıraktıklarını "polisler biz birkaç kadın arkadaşı Diyarbakır dışında Maden'de ücra bir yerde bıraktılar. Şimdi buradayız. Diyarbakır'a girmeyeceksiniz, artık orası size yasak ve her akşam imza vermek zorundasınız dediler. Şimdi buradayız üstümüz başımız perişan para yok burada kimseyi tanımıyoruz, hemen biriniz gelin" bunları öğrendikten sonra ne yapacağımızı şaşırdık. Önce ben ve abisi yola çıkmak için para tedarik etmeye çalıştık. Biraz giysi ve eşyayla gittik. Orda kalacak yer aradık. Sonra ucuz bir yer bulduk velhasıl çok çektik. Hatırlamıyorum 5- 6 ay kadardı. Ben kaldım yanlarında, öyle ya kimseyi tanımıyoruz. Hepsi genç kadın.. İşte böyle kızım hayatımız bir hikaye oldu. Şimdi de aynı, değişen sadece duyuluyor olması, eskiden fazla duyulmazdı yaptıkları.

www.arsivakurdi.org

TÜRKİYELİ İSLAMCI KADIN, FEMİNİZM, ANARŞİZM, ERKEK!

DİCLE Toksöz

Öncelikle "İslamcı kadın" kavramı konusunda birkaç aydınlatıcı bilgi vermekte yarar var sanıyorum. Bu yazıda "İslamcı kadın" kavramı, "gelenekçi İslami yaşam biçimini sürdüren Müslüman kadınlar" ile annelerini, ninelerini aşarak İslam'ın farklı, derinlikli boyutlarıyla ilgilenen, politik ve düşünsel anlamda kendilerine İslami bir yaşam biçimini seçmiş kadınları ayırmak için kullanmak gerektiğini düşünüyorum. Ayrı bir tartışma konusu olsa da "İslami" olduğu varsayılan Refah Parti'li bir Türkiye'de yaşamaya başladığımız şu süreçte, Kürt kadınları ile İslamcı kadınlar arasında belki de bir pencere açabileceği ümidiyle bu konuyu sayfalarımızda işlemeye karar verdik. Ayrıca, sözkonusu İslamcı kadınların arasında küçümsenemeyecek sayıda Kürt kadınlarının da olduğunu dikkate almak gerekiyor.

Türkiye'li İslamcı kadının geçmişinde "Türk-İslam sentezi" var. 1970'li yılların bu bağlamdaki en önemli temsilcisi Şule Yüksel Şenler'dir. "Milliyetçi/muhafazakar" kadın kimliği ile başlı başına "Müslüman kadın" kimliğinin ayrışıp kendi uçlarını oluşturması 1980'li yıllara rastlar. Turgut Özal liderliğindeki ANAP'lı Türkiye'nin ilk İslamcı kadın dergisi Mektup, Emine Şenlikoğlu'nun yayın yönetmenliğinde, "Kadınların kaleminden kadın/erkek herkes için" sloganıyla çıktığında epey ilgi gördü. "Laikliğe aykırı" olduğu gerekçesiyle yazıları ve kitapları yüzünden DGM'ce sorgulanıp yıllarca hapis yatan Emine Şenlikoğlu'nun yönetmenliğindeki Mektup'un tüm yazarları da kadın ve dergi, kesintisiz yayınıyla halen bu kesimdeki erkeklerin de ilgiyle izlediği bir ürün. Mektup Dergisi etrafında toplanan İslamcı kadınların "entelektüel" bağlamda bir nitelikleri olduğundan söz etmek pek mümkün değil. Politik olarak son dönemlerde Refah Partisi'ni destekliyorlar. Bir zamanlar, bu kesimde "İslam'da parti olmaz" düşüncesini hararetle savunan geniş bir topluluğun çizgisindeyken sonra ansızın fikir değiştirip birçoklarıyla birlikte onlar da RP'ye destek vermeye başladılar. İslami kesim de hemen tüm kesimler gibi kendi içinde homojen bir yapıya sahip değil; parçalanmaların, farklı uçların, bölünmelerin haddi hesabı yok. Bu nedenle genel geçer bir "İslamcı kadın" profili çizmek son derece güç. Örneğin Nurcu kesimin kadınlarınca çıkarılan "Kadın ve Aile" Dergisi, Mektup Dergisi'nin radikal denebilecek çizgisinden bir hayli uzak.

Asıl dikkatimizi çeken İslamcı kadınların başını Cihan Aktaş, Halime Toros, Asiye Dilipak, Ayşe Şasa gibi entelektüel isimler çekiyor. "Üç İhtilal Çocuğu" isimli öykü kitabının da yazarı olan Cihan Aktaş ile öykücü ve gazeteci Halime Toros, Türkiye'li İslamcı kadının gündemine Virgina Woolf'u getiren isimler örneğin. Zaman zaman söylemlerinde "feminist" bir eğilim gözlemlenen "birey" olmuş bu aydın İslamcı kadınlar, kendileriyle yapılan kimi röportajlarda bu hatırlatıldığında ince bir biçimde

"İslam haricindeki başka bir yaşam biçimini" kesinlikle reddetiklerini vurguluyorlar. Onlara göre "Feminizm, bir beşeri ideoloji ve İslam'da zaten kadına gereken önem verilmektedir." Oysa bu da ayrı bir tartışma ve inceleme konusudur. Kur'an'a ve İslam'a bakıldığında kadınlarla erkeklerin hiç de eşit varlıklar olmadıkları görülebilir. Aktaş, Toros, Dilipak gibi entelektüel kaygılar duyan isimlerin en büyük açmazı da belki de bu işte: Ne kadar "aydın" olsalar da "Müslüman olmaları". Yani İslam'ı tercih ettiklerinden, Virgina woolf'la kafa yorsalar da Emine Şenlikoğlu'nun söylemine benzer bir söylem kullanmak zorunda kalabiliyorlar.

Bir de Refah Parti'li kadınlar var. Bu partinin kadın tabanına bakıldığında, hepsinin RP ekseninde de olsa "politize" olduklarını görüyoruz. RP'li kadınların, partilerinin bugünkü konumuna gelmesinde yadsınamayacak önemde büyük payları var. Özellikle seçim dönemlerinde RP'li kadınlar, gecelerini güdüzlerine katarak, ev ev, sokak sokak, bölge bölge dolaşarak "adam adama markaj" yöntemiyle propaganda çalışmalarını yürüttüler. Gelgelelim "erkek" partileri, son seçimlerde kendi kadınlarına kocaman bir "kazık attı"! Çünkü parti içi muhalefeti temsil eden kimi RP'lilerin de dayatmasıyla kadınların Meclis'e girmeleri "kerhen" de olsa engellendi, sabote edildi. Sanırım bu son olay da İslami kesimdeki kadınların "hangi konumda olurlarsa olsunlar", erkeklerinin onlara karşı geliştirmiş oldukları "bakış açısı"nı göstermesi açısından son derece anlamlı ve çarpıcı.

Bu kadınların çoğu çağdaş yaşıyor. Kentliler. Modern yaşamın tüm olanaklarını değerlendiriyorlar. Görüntüleri de değişiyor savundukları dünya görüşünün paralelinde. Kimi son derece radikal. Şeriatı savunuyor ve tepeden tırnağa siyah çarşafla örtünüyor. Kimi günümüzün özgün koşulları içinde Müslüman olunabileceğini söylüyor ve çarşafla değil türbanla örtünüyor. Hepsinin de varmak istedikleri hedef aynı, bu hedefe ulaşmak için seçtikleri, yürüdükleri yol ise farklı.

Aralarında Kürt kadınlar da var. Kürt coğrafyasındaki İslamcı kesim içinde özellikle. Kimi Nurcu, kimi Refah'çı, kimi militan! Ama hepsinin de politik literatürdeki tanımlamaları aynı: "İslamcı kadın".

Son dönemlerde ise anarşist İslamcı kadın tiplerine rastlanıyor artık. Sevimli bir gelişme doğrusu; 1990'lı yıllardaki Türkiye'li İslamcı kadının geldiği noktayı göstermesi açısından da enteresan. İşte bir örnek: Ayşe Çavdar. Anarşizm ile İslam'ı kendine özgü bir biçimde teorize edip sentezleyerek birbirinden kesinlikle farklı olan bu iki kavram arasındaki zıtlığı çözümlemiş. Neden İslamcı olduğu sorulduğunda verdiği yanıt aslında ilginç: "Kendimle barışık olmamı sağladığı için!" Zaten anarşist olmasını da İslam'a borçlu olduğunu söylüyor: "Allah'tan başka kimsenin emirlerini dinlemek zorunda değilim!"Çavdar'ın son okuduğu kitap, Marksist ve Leninist yazar Ursula K. Le Guin'in "Mülksüzler"i. Sürekli okuyor, tartışıyor, düşünüyor. Her kesimden arkadaşa sahip. Rock ve klasik Türk Sanat Müziği dinliyor. Erbakan'a muhalif. Bu hoşuna da gidiyor. Şu anda İslami kesimin en "ağır" yayın ürünlerinden biri olan Ülke Dergisi'ne de yazı yazıyor.

Türkiye'li İslamcı kadın, şimdi her şeyi sorguluyor. "Erkeği"ni bile!...

"Ma çima jin diçin kar, qey qir ketiye nav mêran?!"

CANAN

Makaleya min a din ku min bi tirkî nivîsand, min tê de ji jinên malê behs kir. Vê gavê ezê li ser karkeriya jinan a pêşîn ku li bajarokê me hatiye kirin, bisekinim.

Bajarokê me biçûk û nifûsa wî hindik bû. Jinên ku bi pere, ango bi mehane (meaş) dixebitîn qet tunebûn. Jinan li derve xebat an jî kar nedikir. Tenê di zeviyan de dixebitîn û karê malê dikirin. Jixwe li derve karê dewletê û kargeh qet tunebûn.

Sala wê tam nayê bîra min, serokê belediyê di bajarokê me de "kargeha titûnê" vekiribû û ji bo wê karker standin. Nêzîkî sed karkerên mêr û bîst karkerên jin girtin. Heya wê demê kesî jin an jî keçên xwe nedişand karê derve. Ew jinên ku çûbûn karê derve piraniya wan pîr bûn, tenê du sê kes ji wan ciwan bûn, lê ew jî xwendevan bûn.

Ev yek qet ne bi kêfa xelkê me bû. "Ma çima jin diçin kar, qey qir ketiye nav mêran?!" digotin. An jî bi çavekî nebaş li jinên karker dinêrîn. Xelkê digot ew jinên ku diçin karkeriyê an ji bêkesî û feqîrî, an jî ji bo ku ji xwe re mêran bibînin diçin. Lê, ew kesên ku diçûn kargehê ji wan du sê kes bêmêr bûn. Ez wê demê zarok bûm, lê tê bîra min ew jin wexta diçûn kar, kincên delal li xwe dikirin û bi peyatî diçûn kar. Bi texmîna min du sê kîlometre bi peyatî diçûn. Dema ew jin ji îş derdiketin, em zarok derdiketin ber derî û me li wan temaşe dikir. Wê demê temaşekirina wan pir xweşa me diçû.

Piştî salekê, ev jinên ku xebitîn,

dewlemend bûn, qedr û qîmetê wan jî bi vî awayî pir bû. Bûn xwedî pere û bindestê kesî nîn bûn, êdî li xwe û zarokên xwe baş dinêrîn, jinên azib ji xwe re zêr çêdikirin, dest û singên wan tijî zêr bûn. Xwestiyên wan jî li gorî wê roj bi roj zêde dibûn.

Di wê navê de min li Stenbolê lîse xelas kir, ez ketim îmtihana unîversîteyê û min dibistana mamostetiyê qezenc kir. Beriya ku ez herim cihekî, ez pêşî çûm ziyareta malbata xwe.

Piştî demeke dirêj di wê kargeha titûnê de sê xaltiyên min, diya min, jinapa min û gelek xizmên min ên jin jî dest bi kar kiribûn. Rojekê ez jî bi wan re çûm kargeha wan. Cihê wan pir bi min xweş hatibû, min çend saet li cem wan derbas kir û min pir bala xwe dida wan. Bi hev re kar dikirin, yarî dikirin û carinan jî çîrokên dilînî û evînî yên xwe ji hev re digotin. Cara yekemîn ji bajarokê me wekî jin min zanîngeh (unîversîte) kar kiribû, ji bo wê jî xaltiya min ava mêwan (fêkiyan) ji hemû karkeran re îkram kir.

Piştî çend salan ew bîst jin bûbûn nêzîkî du sed sê sed kesî û ji bo girtina karkerên nû îmtihan dihat vekirin. Ji ber ku jinên xwende li bajarokê me kêm bûn, ji bo ku bikevin kar, çûn kûrsên xwendin û nivîsandinê. Dîsa ji bo ku bikevin kar, kesên bi îtibar xistin navberê, gelek pere û hin tiştên din dan.

Heta ez gihîştim vî emrê xwe min ew jin ji bîr nekirin. Ji ber ku wan jinan li bajarokê me serdemeke nû vekiribû û digotin: "Me her gav kar dikir, lê îro em heqê ked û taba xwe distînin. Êdî perên me hene û hêza me jî heye. Em dikarin îro li xwe xwedî derkevin û em ne bindestê mêr, bira û bavên xwe ne."

Mesaja ku dabûn jin û mêrên bajarokê me ev bû.

Ew jin kedkarên mal û karê xwe bûn.

www.arsivakurdi.org

FATÉ

Helîmê û Gulazer, du jinên delal bûn. Herdu jî civan bûn. Ji dûr ve merivên hev bûn. Malbata Helîmê jî zû ve hatîbû Stenbûl. Gulazer li Mêrdîn bû. Birayê wê Ahmed li Enqerê xwendîbû. Wexta ku dicû unîversîtê dilê wî ketibû qîzekê. Gelek salan bi hevdu re hevaltî kiribûn. Dîxwestin ku bizewicin. Lê malbata wî nedîxwest. Ahmed, lawê malê yê mezin bû û malbatê dixwest ku ew bi qîzeke ji malbatê re bizewice. Malbata Ahmed ji zû ve biryara xwe dabûn ku qîza merivê wan ya li Stanbûl dimîne bixwazin. Bavê Ahmed dixwest ku Helîme bibe bûka wan. Ahmed, di destpêkê de berxweda. Got, "Ez naxwazim". Kesî li wî guhdarî nekir. Ahmed jî nedîxwest malbata xwe bişkine. Got, "erê". Herdu malbatan dixwestin ku Helîme û Gulazer bikin berdêlîyên hev. Ahmed, du sê caran çûbû Stenbûl û Helîme dîti bû. Lê Gulazer, birayê Helîmê Cengîz qet nedîtibû.

Gava ku di nav malê de bû qala zewacê, Gulazer şerpeze û aciz bû. Nizanîbû ewê çibike. Jiyan jê re nexweş bû. Lê bê çare bû. Wexta dîlanê hat û herdu qîzan cîh guherîn. Gulazer çû Stenbûlê û Helîme jî hat Mêrdînê. Ahmed û Helîme ji hev hezdikirin. Gulazer ji Cengîz heznedikir. Navbera wan ne xweş bû. Gulazer di nav malê de bû, xwesa wê jî ne jineke rind bû.

Herdem li ser wê dipeyivî. Dî nav malê de tu rehetîya Gulazer tune bû. Nîkarîbû ji mêrê xwe biqetîya ji. Dema ku ew biqetiya divê Helîmê jî ji mêrê xwe biqetiya û biçûya mala bavê xwe.

Gulazer... Xwe ji dîya xwe re digot, lê çare tune bû. Birayê wê Ahmed jî jina xwe hezdikir û nedixwest jina xwe berde.

Mêrê Gulazer Cengîz jîbo kêfa xwe diçû gerê û bi jinên din re digerîya.

A ku dişewitî Gulazer bû. Ne kesî li wê guhdarî dikir û ne jî kanîbû biçûya mala bavê xwe. Hew tenê kanîbû li mala xwe bigîrî û bi serê xwe jîyana xwe dem bikî.

Bi wê rewşê deh salên wê di nav malêde derbas bû. Xwese wê çi got wê jî kir. Di vê demê de du zarokên wê çêbûn. Herdu keçên wê jê re bûn heval.

Piştî deh salan ji malê cîhê bûn. Gava ku cihe bû hinekî rehetî dît û ji qedera xwe razî bû. Zanîbû berdelî barekî gelekî giran e.

BERDÉL

OKU OKUT
ABONE OL
ABONE BUL

Adres: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Utku Ap. No : 18/7
Aksaray / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 530 65 24 - 530 65 58 Fax: 530 64 73

BİR İNFAZ DAHA

SEMA

Erkeklerin süreklilik arzeden şiddet uygulamaları her seferinde toplumsal değerler, töreler, yasalar tarafından teşvik edilip meşrulaştırılmaktadır. Erkek cinsi, kendisini çirkinleştiren, kötülüğün sembolü haline getiren, bu töreleri sorgulayıp, yargılamak yerine bunu bir avantaj olarak görüp, bu avantajın devamını sağlamak için farklı gerekçelerle, fakat aynı mantıkla hemen hemen her gün bir kadını katletmekte. Tek değişiklik, mekan ve isimlerde oluyor. Erkek egemen "namus" kavramı o kadar geniş ki, kadınları öldürmek için var olan tüm gerekçeleri içine alabilecek yasalarla dolu. Bu bazen evden kaçmak, bazen evlilik dışı ilişkiye girmek, boşanmak, kocasını aldatmak v.b.. gerekçelerdir. Urfa ve Gaziantep'ten sonra bu kez de Almanya'nın Hamburg şehrinde bir kadın sadece boşanmak istediği için öldürüldü.

Saniye, onbir yıl önce teyzesinin oğlu ile evlenerek Hamburg'a geliyor. Uzun bir süre yabancı bir ülkede, hukuksal olarak kocaya bağımlılığın, göçmen, Kürt ve kadın olmanın bilinmez sıkıntı ve acılarını yaşıyor. Yalnızlığını ve sıkıntılarını sadece bir kadın arkadaşıyla paylaşabiliyordu. Fakat bu kadın, aile fertleri ve kocasına göre, kocasından boşanmış, başka erkeklerle gezen "kötü" bir kadındı. Kocası, kaynanası, kayınları Saniye'nin de "kötü bir kadın" olmasını engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Böylece Saniye'nin arkadaşıyla ilişkisi kestiriliyor ve Saniye arkadaşlarını seçme özgürlüğünden yoksun kalıyor. Onun adına başkaları neyin iyi, neyin kötü olduğuna karar veriyor. Evde sürekli huzursuzluk, geçimsizlik yaşanıyor. Saniye, başından beri yürümeyen bu ilişkide daha fazla mutsuz olmak istemediği için boşanmayı gündeme getiriyor. İşte o zaman kıyamet kopuyor. Kocasından sık sık "Benden boşanırsan seni öldürürüm" tehditleri almaya başlıyor. Tüm yasaklara ve korkulara rağmen Saniye boşanma isteğinde diretiyor. Böylece Saniye için ölüm fermanı çıkmış oluyor. Kocası uzun süredir planladığı cinayeti 19 Ağustos 1996'da gerçekleştiriyor. Saniye uykuda boğularak öldürülüyor. Cinayetten sonra polise teslim olan koca, psikolojik olarak rahatsız olduğuna dair rapor almaya çalışıyor.

Ülkemizde toplu "namus temizleme" görevi yaşı küçük, ceza almayacak kardeşe, amca oğluna verilir. Avrupa'da bu görevi tıp ve hukuk üzerine alıyor. Bir insanın psikolojik hasta olup olmamasından öteye, kendisine bir biçimde tanınan iktidar yetkisini kullanıp, en doğal hakkıymış gibi rahatlıkla kendisi ile yaşamak istemeyen birisini öldürebilmesi. Bu olayı okuyan erkekler "ne kadar korkunç bir olay" demeyin. Eğer kendi kendinize karşı samimi olabilirseniz bu duruma hiç de uzak olmadığınızı, tersine çok yakın olduğunuzu göreceksiniz. Sizler tavır almayarak, sorgulamayarak bu cinayetlerin ortakları durumunda değil misiniz?

Cinayet tablosunun ikinci yüzü ise Saniye'nin çocukları... Anneleri, babası tarafından öldürülen çocuklar...

Bugün, yanlızca boyları küçük kendileri büyük olan bu çocuklar, mevcut durumla ilişki kurup onunla yaşamak zorundalar. Bundan daha büyük bir yük olabilir mi? Böylece geleceğin "sıhhatli bireyleri" için gerekli koşullar yaratılmış oldu...

Evet, bir kadın daha kendi koymadığı, oluşturmadığı değerler ve gelenekler adına "cezalandırıldı". Ve cezanın adı yine ÖLÜM...

Dünya iki tip ulus ve ırktan oluşuyor. Erkek ulus ve ırk, Kadın ulus ve ırk... Demek yanlış olmaz diye düşünüyorum...

Kürt Kadın Potreleri III

23

LEYLA BU KEZ BALERİN

DILŞAH

Leyla Bedirxan, Avrupa ve Asya ktasına sanatıyla adını duyurmuş bir Kürt kadınıdır. Bilinen ilk Kürt balerinidir ve Ortadoğu'da ünlenen bir başka Leyla'dır.

Leyla, 1908'de İstanbul'da doğmuştur. Ve Kürt tarihinde önemli kişiler yetiştirmiş bir ailenin yani "Bedirxan"ların kızıdır. Babası Abdurrezzaq Bedirxan altı dil konuşan ve önemli bir siyasi kişiliği olan bir Kürttür. Musul'da Türk'ler tarafından idam edilmiştir.

Tipik bir kürt güzeli olan Leyla, bir dönem Almanya'da kalmış ve burada bale okuluna devam etmiştir. 1925 yılında ilk kez sahneye çıkmıştır. 1930-1960 yılları arasında sanatının doruk noktasındadır ve ünü Avrupa'nın her yerinde duyulmuştur. Daha çok kendi halkının kültürü ve ona yakın Ortadoğu ve Hint yapıtlarında rol almıştır. Pek çok Arap ülkesinde ve Türkiye'de de bilinen bir sanatçıdır Leyla. Örneğin İstanbul'da yayınlanan "Son Saat" adlı gazete 16 Mayıs 1953 tarihli sayısında şöyle der Leyla için: "Kürt balerini Leyla Paris'i alt üst etti". Rol aldığı oyunlardan bazıları; Kürt Gecesi, Halay, Dilan ve Yılan Dansıdır.

Leyla Bedirxan. Fotoğraflar Doz Yayınları Arşivinden Alınmıştır

1925 yılında Almanya'da ilk sahneye çıkışından sonra Leyla Fransa, Belçika, İspanya, İsviçre, Amerika ve yine bazı Arap ülkelerinde sahneye çıkar. Kandisini izlemeye pek çok Avrupalı kraliyet mensupları ve soylular da gelirler. "Saba Kraliçesi Belkıs"ta ise kandisini Fas Melikesi de izlemeye gelmiştir. Saba Kraliçesi Belkıs ilk kez 1935 yılında Paris'te "Scala de Milano"da sahnelenir ve Leyla Belkıs'ı oynamaktadır. Yine aynı yıl (1935)' te "Bala Zeyn"de rol alır ve burada "Qereçî" rolündedir.

Leyla'nın yer aldığı önemli oyunlardan bazıları ise şunlardır: 24 haziran 1935'te " Gala De Danses D'Orient" de " Grande Salle De Romeau", Radha Kendisini Süslüyor, Dilan-Kürt Halayı, Hint Halayı, Dürzi Dansı, Yılan dansı, Saba Kraliçesi Belkıs, Beledi gibi.

Leyla, sanatı için o dönemde oldukça iyi eleştriler almıştır. En çok yumuşak, kıvrımlı dansları, Ortadoğu ve Hint kültürünü sanatında iyi yorumlaması, mimik ve hareketlerinin olağanüstülüğü konusunda övgüler almıştır. Yılan Dansındaki yılanı andıran hareketleri nefes kesmiştir.

Leyla, 1960 yılına kadar dansetmeye devam etmiştir. 1968'de Paris'te yaşamına veda etmiştir. Şu anda Paris'te gazetecilik yapan Nevin adlı bir kızı bulunmaktadır.

NEDEN AYRI ÖRGÜTLENME-2

DILŞAH

Kadınların kendi örgütlenmelerine karşı çıkanların göremedikleri veya görmek istemedikleri; kadınların savaşmak zorunda kaldıkları sorunları, yani bir cins olarak köleliği, ezilmişliği ve bununla mücadelesinin farklılığıdır. Bir sınıf savaşımında kadınlar erkeklerle omuz omuza mücadele ederken, kadınların özgürleşme mücadelesinde bu dayanışma mümkün olamıyor, çünkü sınıf savaşımındaki "yoldaşları" artık yanlarında değil karşı saflardadır. Bunların büyük bir kısmı kendisini bu erkek egemen anlayıştan kurtaramıyor veya bunu istemiyorlar, çıkarları açısından... Bu durumda bu "yoldaşlar" diğer düşmanlarıyla bile çok sıkı bir iş birliğine girebiliyorlar () ve bu cürretlerinden dolayı bu cinsin kendisinin denetim alanına sokulanı -veya sokulmayanı da olabilir- derhal cezalandırma işlemine başvurulur. Bu Marilyn French'in deyimle dünyanın her tarafında kadınlara karşı yürütülen bir savaştır. Öyle ki, bu savaş aralıksız olarak dünyanın her yerinde kadına karşı sürdürülmektedir. Bu süresi bakımından en uzun savaş, en kirlisi, acımasızı ve hem en açık bir şekilde yürütüleni, aynı zamanda da en çok göz yumulanıdır. Yöntem olarak da kadınlara karşı en korkunç ve insanlıkdışı yöntemler kullanılmaktadır. Yani biyolojik bir fark esas alınarak hiyerarşik bir ilişki yaratılmış ve bir cinsin diğerine mutlak köleliği sağlanmış ve bunun sonsuza kadar devamına çalışılmaktadır. Toplumların tüm kurum ve kuruluşlarında, egitim, din, adet, gelenek-görenek, özdeyiş, türküsünde ve şarkısında bile bu hiyerarşi ve savaş görülmektedir. Bu savaş ve hiyerarşi kapitalizmle var olmamış, Bebel'in de işaret ettiği gibi bu kapitalizmden önce ortaya çıkmıştır. Kapitalizm de işine geldiği şekilde onu güçlendirmekte, ondan olabilecek en iyi şekilde yararlanmaya çalışmaktadır. Kadınların bile bile bu ezilmişliği kabullenişleri çok derinlere uzanır. Ve bu durumun kendini alışkanlıkla doğanın ayırt edilemeyecek bir biçimde iç içe geçtiği alanlarda gösterdigi çok iyi bilinmektedir. Bu nedenledir ki, Sovyetler Birliği ve Çin örneklerinde olduğu gibi üretim araçları el değiştirdiği halde ve yine kadınlara yasalarca çok ileri haklar tanınmalarına rağmen sonuçta değişen bir şey olmamıştır. Çin'de hala kız çocukları istenmemekte, bir erkek çocuk sahibi olmak için kız çocukları doğar doğmaz çeşitli yöntemlerle öldürülmektedirler. Bunun en yaygın ve vahşi olanı ise bu bebeklerin boğazına soyulmamış pirinç tanesi atılarak onların öksüre öksüre ölmelerinin sağlanmasıdır. Yine Güney Kore'de ultrasonla çocuğun cinsiyeti tesbit edilir edilmez kürtaj olunmakta ve bir erkek çocuk sahibi olmak için tekrar hamile kalmaktadır kadınlar. Bunun hem kadınlar hem de kız çocukları için ne derece tehlikeli olduğu artık anlatmaya gerek kalmayacak bir olgudur. Üstelik bu ülkede, bu olay toplumdaki kadın erkek nüfüsu arasındaki dengeyi tehlikeli boyutta bozmuş durumdadır. Bu nedenle bu durumun sosyal bir takım ciddi problemlere neden olacağını bilen yöneticiler hem kürtajı gerçekleştiren doktor hem de yapan kadınlara (yine kadınlar) çok ağır cezalar öngörülmüş, ama bu da işe yaramamıştır. Görüldüğü gibi kadına karşı olan düşmanlığın kapitalizmle bile çelişen yanları vardır. Bu sorun insanların en küçük hücresine bile sızacak kadar insan bedenini, ruhunu ele geçirmiştir. Ve sadece üretim araçlarının el değiştirilmesiyle çözülecek bir sorun asla değildir.

İşte bütün bunlar toplumda kadın cinsinin köleliği üzerine temellenip, serpilip yayılan ataerkilliğin birer sonucudur. "Ataerkillik yalnızca erkek akrabalığını ve babanın gücüne dayalı bir aile biçimini anlatmaz. Söz konusu terim aynı zamanda kaynağını babanın iktidarından alan her türlü toplumsal yapıyı anlatmak için de kullanılır. Böyle bir örgütlenmede site prensinin ya da kabile şefinin iktidarı, aile üyeleri üzerinde babanın sahip olduğu iktidarın aynısıdır. İkisi arasındaki benzerlik o kadar fazladır ki, yöneticiler kendilerinden rahatlıkla "halkın babası" olarak söz ederler" (6). Bu nedenle kadın sorunun ve mücadelesinin tam olarak kaynağı kapitalizmle örtüşmez. Buna en yakın örnek ise japon kadınları gösterilebilir. En gelişmiş yedi kapitalist ülkeden olan Japonya'da gelenekler, özellikle bariz bir şekilde kadınları erkeklere tabi kılan gelenek ve görenekler asla değiştirilmemiştir. Çünkü işin bu yanından kapitalist sistem oldukça yararlanmaktadır. Bu yöntemle kapitalizm işçisini ve askerini kadınların sırtından beleşe getirerek yetiştirmekte ve üretimini en iyi şekilde yapmak için işçisinin bütün rahatlığını, işe en iyi şekilde katılması için evdeki beslenme, barınma, dinlenme ve temizliği kadınlarca bedava olarak yerine getirilmektedir. Ayrıca kadınlar erkek işçilerin yaptıkları işleri en ucuz şekliyle yapabilecek en ucuz işgücüne sahip olarak da kullanılmaktadır. Zira evde beleşe yaptığı işleri burada az da olsa bir miktar paraya yapmaktadırlar. Bu ciddi bir şekilde

erkek işgücünü de ucuzlatmaktadır. Ayrıca sabırlı ve seri çalışmalarıyla kadınlar erkeklere nazaran daha iyi üretim yaptıkları için de tercih edilmektedir. Türkiye'de tekstil işçilerinin ezici bir çoğunluğu kadındır. Bu nedenle kapitalizm için kadın her açıdan yararlanılabilecek, gerektiğinde beleş çalışan veya çok daha az bir ücretle çalıştırılabilinen birer işgücü kaynağı da olmaktadırlar. Ayrıca kadınların çalışması hep bir yan katkı olarak değerlendirilme kurnazlığı sayesinde de bilinçli olarak kadınlara aynı işi yapan erkek işçilere oranla çok daha az ücret ödenmektedir.

Yukarıda anlatılanlara uygun olarak cinsiyete dayalı iş bölümü yani toplumda mevcut işlerin cinslere göre dağılımı kadınları tamamen ikinci sınıf ve ucuz iş gücü haline getirmiştir. Fabrikadaki bir proleteri evde bir patron haline dönüştüren bu düzenlemeyle, erkek işçileri bu düzenlemenin kraldan çok kralcı hale getiren bir tür rüşvet görevini görmektedir. Bu Marksist literatürde de Engels tarafından "evde erkek burjuva, kadın ise proleter" olarak tanımlanmış ama bu sadece burada bırakılmış ve bunun üzerinde çok detaylı bir çalışmaya girişilmemiştir. Cinsiyete dayalı iş bölümünde yine kadına en pis, uzmanlık ve eğitim gerektirmeyen, az ücretli veya hiç bir ücret ödenmeksizin, karar mekanizmalarından uzak işler düşmektedir. En çok eğitim gerektiren işler de yine geleneksel olarak kadınların yaptığı işlere yakınlığı olan işler verilmektedir. Örneğin çocuk bakımına yakın öğretmenlik, evdeki yaşlı ve hastalara hizmetle benzerlik taşıyan hemşirelik bu meslekler içerisinde en çok göze çarpanıdır. Yine kadına beleş yaptırılan bazı işleri erkekler toplum içerisinde parayla yapmaktadırlar. Örneğin aşçılık, fırıncılık, terzilik vs. Oysa bu işler hemen her kadın tarafından her gün yapılmaktadır. Bunlar ücretsizdir. Ve bu nedenle çoğu zaman bunlar işten bile sayılmazlar. Oysa bunu erkekler yaptıklarında durum tam tersine dönmektedir. Olaya bir de bu yandan yaklaşmayı kaç sosyalist göze alır? Kaç sosyalist erkek evde kadının proleterliğini paylaşmakta veya onun ürettiği bu değerlere hakkını vermekte veya en azından takdir etmektedir? Bu aynı zamanda ulusal kurtuluş mücadelesi verenlerce de aynıdır. (Cezayir örneğinde olduğu gibi) Hatta daha sonra hatırlanmak üzere ertelenir. Bunlar hep aldatmacadır. Kadın mücadelesinin belli bir zamanı ve sonu yoktur. Bu bir sabır taşı gibi her gün her saat ve her yerde özellikle bireyin kendi beyninde verdiği bir savaştır. Kadının bağımsız örgütlenme ihtiyacı da bu savaşta kadınların bir birleriyle dayanışmaları, sorunları ilk kez hep beraber tartışıp ele almaları, kendi kaderleri hakkında ilk kez kendileri tarafından ve kendi bakış açılarıyla ele almalarıdır. Yani karar mekanizmalarında bu bir hak talebidir aynı zamanda. Yine kadın örgütlenmesinin yanlış anlaşılan veya kasıtlı olarak çarpıtılan bir diğer yanı da bu mücadelenin erkeklere karşı yürütülmesi olarak gösterilmeye çalışılmasıdır. Bizim tek tek erkeklerle bir savaşımımız, yani sadece erkek olduğu için bir savaşımımız yok. Biz erkek-egemen anlayışa ve bu tür yapılanmaya karşı savaşıyoruz. Bu alanda da bu anlayışa sahip kadın ve erkekler, kadına karşı yapılanan dinsel, gelenek sel, töresel, hukuksal, eğitimsel akla gelebilecek her türlü yapılanma, düşünce, anlayış ve davranışlar bizim mücadele alanımıza girerler. Feminizmi erkek düşmanlığı olarak algılayan zavallı, kör ve yoksul anlayışlarla asla bir işimiz yoktur ve olamaz da. Biz kadının insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşayabileceği ve bu dünyanın bütün nimetlerinden eşit olarak pay alabileceği bir utkuyu hedefliyoruz ama aynı zamanda bunu sadece kendimiz için değil her türlü ezilme ilişkisine karşı savaşmayı ve bu alanda dayanışmayı da hedefliyoruz. Bizler diğerleri gibi kendimizin dışında olanı yarınlara erteleme lüksüne sahip değiliz; çünkü biz herkesin ve her kesimin başkalarını mutsuz etmeyecek, onların haklarını ihlal etmeyecek şekilde yaşamaya ve gezegenimizi paylaşmaya hakkı olduğunu, gerçek mutlu ve onurlu bir yaşamın ancak bu şekilde var olacağına inanıyoruz. Ve biz kendi cephemizde üstümüze düşeni yapmaya çalışıyoruz. Tüm erkek ve kadın dostlarımızla beraber...

CANIM AĞABEYİM, YOLDAŞIM ! SENİN IŞIĞIN HALA BİZLERLE...

Dipnotlar

1-Alice Schwarzer, Moskova Dünya Kadınlar Kongresi, gerçek Sanat Yay. İst. 1989, sy.157

2-S. Rowbotham, Kadınlar Direniş ve Devrim, Payel Yay, 1.Bas. İst.1994, sy.89

3-A.g.e, sy. 89

4- Elenor Marx-E. Aveling, The Women Question, A socialist Point of View, aktaran Rowbotham, a.g.e, sy.101

5-A.g.e

6- E. Badinter, Biri Öteki dir, Afa Yay. İst. 1992.

SIRTI KAMBURLULAR

CANAN

Kadınlara" çalışıyor musunuz? "diye sorulduğunda eğer para karşılığında çalışmıyorsa genelikle"çalışmıyorum, ev kadınıyım"cevabıyla karşılaşılır. Dünyada olduğu gibi bizim ülkemizde de kadınların çoğunluğu ev kadınıdır veya ev kadınlığına adaydır. Ev kadınları denince, kocasına, çocuğuna, evin diğer bireylerine bakmak zorunda olan kadınları anlıyoruz.

"Ev kadınları mı? bir işte çalışmazlar, zamanlarını kendi istedikleri gibi ayarlarlar, kendi kendilerinin efendileridirler, hatta biz erkekleri de onlar yönetirler, evin reisidirler. Her zaman analarından daha az iş yaparlar, çoğu zaman durumlarından memnundurlar, yoksa bir işte çalışır ev kadını olmazlardı" gibi yaklaşımlarla ev kadınlarının durumları anlatılır. Oysa, kadınlar birbirlerinden öylesine uzaklaştırılmışlar ki, küçük yaştan itibaren "iyi bir ev kadını" örneğiyle yetiştirildiğinden bir çok kadın bu söylemlerin doğru olmadığının farkına bile varmaz. Bütün kadınlar yaptıkları işten hoşnut olmasalar bile veya bütün hayatlarının çocuk doğurmak ve bakmak, çamaşır ve bulaşık yıkamak, erkeğine ve ev ahalisine bakmak, hizmet etmek, olmadığının farkına varsalar bile yine ilk önce kendilerini suçlarlar. Çünkü, bunu açığa vurduklarında kötü bir eş veya kötü bir anne olduklarının psikolojisine kapılırlar ve suçu kendilerinde ararlar.

Ev kadınlarının durumunun hoşnutsuzluğu dile getirilirken, kadınlara saldırıdan ya da işlerinin değersizliği veya küçümsenmesinden çok işin organize edilme biçiminden, yani kadınların gelişme olanaklarını engellemesine karşı çıkmak gerekir. Yapılan araştırmalarda kadınların hoşnutsuzluklarını açıkça belirtmelerini engelleyen nedenlerden bir tanesinin de erkeklerin;" durumlarının kolay" olmadığının savunması ile karşı karşıya kalmalarıdır. Oysa, böyle bir savunmaya gerek yoktur. Yaşadığımız bu sistemde ezme ezilme, sömürünün herkesçe yaşandığından çok, bu biçimlerin herkesçe farklı yaşanmasıdır. Ancak, kimin daha çok ezildiğinin tartışmasının bir anlamı yoktur. Sorun kadınların erkeklerden daha farklı ezildiği ve erkeklerin bundan yarar sağladığıdır.

Biz Kürt kadınları, bunu henüz yeni sorguluyoruz. Dolayısıyla, içinde yaşadığımız katmerli ezilme durumlarını çözümlemek, anlatmak ve bunu değiştirme koşullarını araştırmak, çözüm yollarına ilişkin politikalar üretmek zorundayız.

Ev kadınlarının işleri hiç bitmez ve yaptıkları kendini göstermez. Ancak, bir hafta her gün yapılan işler yapılmasa ev harabeye döner. Tabii, ev kadınlarının değeri o zaman anlaşılır(!) Ev kadınları her gün aynı işi yapmak zorundalar, yani tek düzelik ve sonsuz tekrar vardır. Dolayısıyla ev işleri kendisini geliştirmez, tam tersine köreltir. Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle beraber ev işlerini kolaylaştıracak araç gereçlere rağmen yine de bu araçlara kadınların müdahelesi veya denetimi gerekmektedir.

Ev kadınlarının yaptıkları işler çoğu zaman monoton ve tek düzedir. Bu monotonluk onların sosyalleşmesini, kendine zaman ayırmasını engeller. Ev kadınlarının çoğunluğu sürekli baş ve miğde ağrılarından şikayet ederler. İçine kapanık, komşuluk ilişkileri gelişmemiş, kendine güvenmekten yoksundur. Onları yalnızlığa iten önemli sebeplerden birisidir. Yeteneklerinin körelmesine, gelişmelerine önemli derecede olumsuz etki eder.

Hani hep yaparlar ya, kadınla erkeğin emeğini karşılaştırarak kadınların daha az çalıştığını iddia edip güya ispatlarlar(!?) Bu ispatı bir de biz yapalım dedik; İşçinin çalışma zamanı ile boş zamanı arasında kesin ayrım vardır. İşyerine gider tüketiminini karşılayacağı bir ücret alır. Ev ise onun dinlenebileceği, efendisi olduğu bir alandır.

Evin efendisi ve reisi kendisidir. Kadın için ise ev aynı zamanda işyeridir. İş saati ve boş zamanı arasında kesin bir ayırım yoktur. Hatta kocasının evde olduğu zaman ise tam da çalışma zamanıdır diyebiliriz. Üstelik bütün bunlar için ücret de almaz. Evin ne patronu ne de efendisidir. İşçiler toplu halde çalışırlar, çalışma koşullarının kötülüğünden hepsi aynı oranda etkilinip, aynı tavır biçimleri geliştirebiliyorlar. Öfkelendiklerinde patronlarına, öfkelerini, tepkilerini gösterme şansları vardır. Oysa, ev kadınlarının malesef öyle şansları yoktur. Çünkü, öncelikle birlikte çalışmıyorlar, tekdüzelikten, monotonluktan, çalışma koşullarından rahatsızlıklarının sebeplerini büyük oranda kendilerinde ararlar, bazen de yanlış evlilik yaptıklarını düşünürler. İşverenleri, yani kocaları tarafından terslendiklerinde öfkelerini kendilerinden çıkarırlar.

Erkekler çalışma koşulları karşısında tepkilerini gösterdiklerinde bilinçli ve ilerici oldukları söylenir(!?), hatta işyeri koşullarının düzeltilmesi için örgütlenmelere teşvik edilirler. Ev kadınları tek başlarına çalıştıklarından sorunlarını ev koşullarına bağlamaları zordur. Dolayısıyla, kadınlar aynı tavrı koyduklarında terslenirler, geçimsiz, bencil olduğu, iyi anne ve iyi eş olmadıkları söylenir."Bırak bu feminist ayakları"diyerek terslenme ihtimali çok yüksektir. Hiç kimse de onlara "örgütlenin, hak iddia edin"gibi önerilerde de bulunmaz. Bazı kadınlar da hoşnutsuzluğun utanılacak birşey olduğunu, sinirli ve yeterince kadın olamadıklarını, dolayısıyla iyi bir ev kadını olamadıkları, kocalarının kendilerini anlamadıklarının duygusuna kapılıp suçu kendilerinde ararlar.

Kadınların büyük çoğunluğunun ev kadını olduklarını söylemiştik. Aynı zamanda çalışan kadınların da çoğu ev kadınıdır. Dolayısıyla ev kadınları olduklarından düşük ücretli işlerde çalışırlar veya düşük ücret alırlar. Yaptıkları işler genelikle ek kazanç yada uğraş olarak değerlendirilir. Tabii ki, bu olumsuz koşullarını düzeltmek için de çok nadir bir araya gelerek örgütleniyorlar. Kadınlar işyerlerini yaşamlarında temel etken görmediklerinden genellikle erkeklerin reddettikleri işlerde çalışırlar veya belli mesleklerde yoğunlaşırlar (ev işi rollerine denk düşen, hemşire, ögretmen, sekreter,v.b.).

Ev kadınlarının ev bütçesine katkı olsun diye dışarıdan bir sürü iş yaptıkları da bilinmektedir. Parça başına yaptıkları işten oldukça komik paralar karşığında ucuza emeklerini satmaktadırlar. Ve hiç bir şekilde itiraz etme veya emeğinin karşılığını isteme gibi bir şansları da yoktur. Oysa, bunu başarmış ülkeler de var, örneğin, Hindistan'da "evde iş yapan kadınlar" örgütlenip sendika, kooperatif, banka gibi kurumlarını oluşturmuşlar. Sanıyorum bizim ev kadınlarının da kendi sorunlarına sahip çıkma ve örgütlenme zamanları geldi ve geçti gibi.

Biz ev kadınları, kamusal alanda çalışsak da, çalışmasak da birer ev emekçiyiz ve emeğimize sahip çıkalım.

www.arsivakur

KADINCA BİR POLİTİK KÜLTÜRE DOĞRU

CEVAHİR

Üçüncüsüsü yapılan Bağımsız Kürt Kadınları Konferansı'nın en önemli özelliklerinden biri, Avrupa'da yaşayan ülkenin dört parçasından Kürt kadınların biraraya gelmeleriydi. Ülkemizin bilinen tarihi demek Kürt erkeğinin tarihi demektir. Bu tarihin bilinen bir yanı Kürt erkeğinin kendi iç savaşlarıdır. Kürt kadını Kürt erkeğinden ayrı ilk adımlarını atmaya ve kendi tarihini kadın bilinciyle oluşturmaya çalışıyor. Başlangıçta dört parçadan Kürt kadınını en barışçıl demokratik ilişkiler içinde (ki yine bilinen Kürt erkekleri savaşarak birbirlerini denetim altında tutmaya ve masaya oturtmaya çalışıyorlar) biraraya gelebilmesi Kürt kadınının ve bu anlamda ülkenin geleceğini tartışmaları kadın harekitinin farklılığının ifadesidir. Bu durum aynı şekilde bağımsız, kendi iç dinamiği ile gelişen bir kadın hareketinin ancak gerçek anlamda kadına özgü yeni alternatif oluşumları ortaya çıkarabileceğini gösteriyor. Bizler eğer bilinen Kürt erkek partilerinde hareket etseydik hiçbir zaman dört parçadan kadınlar olarak bu şekilde biraraya gelme durumunu yakalayamazdık. Dört parçayı Kürt kadınlarının şahsında birarada görmek bende harika duygulara ve geleceğe ait beklentilere yol açtı.

Konferansın en sıkıntılı yanı çeviri olayıydı. Kürtçe'nin şivelerini çevirmek herşeye rağmen çekilir ve katlanılırdı. Kuzey Kürtleri için Türkçe'ye çeviri yapmak diğer üç parçadan gelen kadınların protestolarına neden oldu. "Avrupalara gelip Avrupa dillerini kısa sürede öğreniyorsunuz ama ana dilinizi öğrenmek için bu çabayı göstermiyorsunuz. Biz neden Arapça konuşup yazmıyoruz" denildi. Bu durum Arap-Fars sömürgeciliğininülkemizin, Güney, Küçük Güney ve Doğu parçasındaki Kürtlerinde büyük bir kültürel asimilasyona yol açmadığını; buna karşın Kuzey parçasındaki sömürgeciliğin boyutlarının ne tahripkar olduğunu gösteriyordu. Biz Kuzeyli kadınlar bu kültürel asimilasyona kendimizden başlayarak dur demek zorundayız. Bunun ilk şartlarından biri de ana dile dönüştür. Gelecekte Roza'nın tamamen Kürtçenin şiveleriyle çıkmasını hedeflemeliyiz. Böylece Roza sadece Kürtçe düşünen Kürt kadınlarının dergisi olmaktan çıkıp dört parçadan kadınların yazıp okuduğu bir dergi haline gelecektir.

Konferansın diğer önemli bir özelliği de erkek politik kültürüyle politika yapmak yerine Kürt kadınları olarak kadınca; yeni bir politik kültürü hedeflememizdir. Erkeğe özgü olan, iktidar için hiyerarşik, disiplinli gövde ve güç gösterisine dayalı, entrika ve şiddeti içeren bir politikanın tekrar kopya edilmemesi tartışmalar oldu. Divanın, başkanın olmadığı sadece bir koordinasyon grubunun olduğu bu konferansın şekli kimilerimiz için pek alışılmış değildi. Bir başkan, o başkanın çok ciddi herşeyi "ben bilirim" edasıyla, herkese doğrunun ne olduğunu öğretmesi ve onları yönetmesi yerine bütün kadınlara kendilerini yönetmelerini, kendilerine ve kendi fikirlerine güvenmeleri ve bunları açıklamaktan çekinmemeleri, kendi iradelerini konferansa yansıtmaları yolu gösterildi. Diğer bir ifade ile bu konferans birilerinin verdiği bir konferans değil, bütün katılanların katıldığı bir konferanstı.

Konferansta alınan bazı kararlar ise Güneyli Kürt kadınlarıyla dayanışmak için Avrupa çapında bir imza kampanyasi yürütülmesi, Kürt kadınının içinde bulunduğu durumla ilgili Birleşmiş Milletlere bir mektup yazılması, Kürt kadınına uygulanan her türlü şiddete (gerek Kürt erkeğinden gerek sömürge devletten) karşı tavır konulması, Roza'nın desteklenmesi, Kürt halkının seçilen ve kadın temsilcisi olmasından dolayı Leyla Zana'ya konferans adına bir destek mektubunun gönderilmesi idi. Konferans, gelecek yılın konusu olarak "Kürt kadını ve cinselliğini" tartışmaya karar verdi.

Tekzip: *Roza'nın 3. sayısındaki yazımda son cümlemde bir basım hatası yapılmış bunun düzeltilmesini önemli buluyorum. Doğrusu: "Feministliğin ölçüsü hangi adamla, hangi ilişkiler içinde, nasıl, nerede sevişeceğiz değil; cinsel alan dahil her alanda bütün ayrımcı, ırkçı, sömürücü ilişkilere karşı çıkma ve bunların dışına çıkma pratiğidir.*

"Aşkın esiri olanlardır özgürlük nedir bilen"
CERVANTES

İKİ CİNSİN TABUTLUĞU

DERYA DUMAN

Bu kalpsizler cehenneminde, yatağını değiştirip yabancılık çeken bir nehir gibidir aşk. Akışında tedirginlik vardır. Kalabalık meydanlarda sürekli cüzdanlarını kontrol eden dikkatli insanların çalımıyla usulca gezinir coğrafyaları.

Akşam üstlerinin yoğun telaşında insanlar, bilindik evlerine dönerler. Fırtına öncesi sessizliklerde, ellerinde kumanda aletleri ve soysuzlaşmış yalanlarıyla köhne evlilik kurumunun giyinik imajinasyonlarıdır (kurgu, hayal) onlar. Hatta kanayan bir ülkede yaşadıklarını, akıllarına getiremezler. Kulak kesilerek dinledikleri haberlerde; işkenceleri, faili meçhul cinayetleri, kayıp analarını, özgürlük mahkumlarını oturdukları koltuklarında hiç mi hiç görmezler.

Ve duygularıyla sevişmeyi çoktan unutmuşlardır. İlk gençlik dönemlerinde, genelev deneyimlerini ballandırarak anlatırlar. Artık, karılarının bedenlerinin de eskimiş fahişelerden farkı kalmamıştır. Piyasaya iki-üç çocuk saçtıktan sonra, etlerini sarkıtan o caanım kentlerin, misafir terliklerini hiç çıkarmayan salon kadınları. Hepsi itaatkar ve bir o kadar da aç, hala ilkel tamirci ve balıkçı düşlerini kurarlar. Bu düş adamları; onları çelik tencereler, plastik bigudiler, ütülü pantalonlar, temizlik fırçaları ve sabahları zırıldayan çocuk korolarıyla, sesini yükseltmeyi erkeklik gücüyle orantılı gören sevimsiz kocalarının donattığı, parmaklıklarla çevrili köhne cehennemlerinden çekip alırlar.

Kadınlar dünyanın bilinen lanetlileridir. Savaşların, yıkımların kamulaştırılmış ganimetleri, barışlarınsa damızlık-demografik sigortalarıdır. Her eve lazım kampanyalarının bol soslu, fakat az malzemeli yemekleri gibidirler.

Alışveriş merkezlerini, pazar yerlerini, kasaba kermeslerini hınca hınç doldururlar. Erkeklere sorarsanız, her şeytani fiilde onların parmakları vardır. Ne hikmetse yinede onlar için çalışmaktan, kazanmaktan ve sokak döğüşleri yapmaktan vazgeçmezler.

Başlangıçta ilişkiler yoğun, serüvenci, tutkulu olur olmasına ama zamanın zorbalığı mıdır bilinmez, bu iki zavallı cins özene bezene kurdukları konutlarını tabutluklarına çevirirler. O daracık ve köhne alanda istemeseler de birbirlerinin yüzlerini görürler, seslerini duyarlar. Bile bile birbirlerini tamamladıkları imajını etiketleyerek, aslında birbirlerini eksiltmeye hatta yok etmeye, azar azar öldürmeye başlarlar. Bu konutlukların kuşatılmış dünyasında mazoşist ve sadist duygular, iki cinsin alfabesi yada klavuz kitabı gibidir. Halkalı köleler ülkesine, devrim sözcüğünü keşfetmemiş olan sıradan insanlardır evli çiftler. Zaman akıp gider ve direnme güçlerini yitirirler. Hastalanıp acı çekmeye, emeklilik sonrası sendromlarını yaşamaya ve nihayet, bilinen ölüm isteğini taşımaya başlarlar. Peki geride kalan nedir? İleriye taşınan nedir? Özgürlük, mutluluk, aşk, umut gibi kavramlar hiç mi hiç bu insanların beynini sarsmadı?

Avuntular ve kaygılanımlar sonrasında ömrü çürütmek, fosilleştirmek doğru mudur? Herkes kendi yaşamının zorbasıdır.

Ey insanlar! Acının çığlığına kulak verin artık. Yollara düşün ve yeniden aşkı beklenen kurtarıcı olarak görün. İşte o zaman bakın etrafınıza, tarih ve toplum nasıl değişecek. Açın kapınızı, açın pencerenizi. Göreceksiniz, zamansız bir masal kuşunun o düş ülkesindeki uçuşunu...

www.arsivakurdi.org

BU KÖŞE KIŞ KÖŞESİ

30

Dün hep aklımda.

Dünü anımsarken bu günü düşünmeye başladım.

Bugün ve gelecek için hep düşünüyorum.

Dünü anımsarken, bazı şeyler sanki daha güzeldi de bazı şeyler sanki bugünle aynı gibiydi.

Hiçbirşeyin aynı olamayacağını bildiğim halde, neden hep öyleymiş gibi geliyordu.

Buna neden, bir türlü son bulmayan bu vahşet olmalı.

Dün hep vardı.

Bugün yine var.

Yarın da olacak mıydı?

Bu vahşetin bitmeyecekmiş, bütün zamanlarda sürecekmiş gibi gelmesi ne kötü.

Bütün zamanların hep aynıymış ve hep aynı olacakmış hissini uyandırması ne kötü.

Dünü, bugünü ve yarını karıştırır hale gelmek kabusun ta kendisi.

Bu kabustan kurtulmak gerek.

İşte bunun için "O" *sevgiliye* tekrar tekrar sordum.

Önüm, arkam, sağım, solum kan içinde.

Evet ama, bugün BARIŞ için ne yaptın *sevgilim,*

bugün ne yaptın?

BÜYÜKLERE MASAL...

"Bi kut tiki varmış, sonra kut tikiyi yemiş. BİTTİ."

Gökten bir sürü elma düştü.

Bazıları, savaşın en çok çığırtkanlığını yapıp, kızıştırıp kendileri ve çocukları hiçbir zaman sıcak savaşın içinde olmadığı halde, yoksul halk çocuklarını vatan, millet, ... diyerek ***sırtını sıvazlayıp savaşa sürenlerin başına*** ...

ZAMAN DURDURULDU

SİBEL

Taksim.. Telefon kuyruğu. Gökhan'ın içi kıpır kıpır. Durulacak gibi değil. Anasına müjdeli haberi vermesine bir kişi kaldı. Anasının yıllardan beri istediği şey oldu. Sınavları kazandı. Avukat olmak için geriye ne kaldı ki? Dört yıl. Göz açıp kapayıncaya kadar geçer. Dört yıl çabuk geçer de sıra çok zor geçiyor. Bir an önce sıra gelseydi de heyecanını biraz olsun yatıştırabilseydi. Gökhan'ın böyle uçuşup duran düşüncelerini bir ses bölüyor.

"Söz oğlum, buraya göçelim hele, alacam bisikletini. Sen şimdi anani ver telefona.. Hanım hazırla eşyaları, kararımı verdim, İstanbul'a göçecez. Burda herşey daha iyi olacak. Bir gelip görsen bayılacan buraya. Vallaha bak iyi olacak. İnat etme şimdi işte. Neyse oraya gelince seni kandırırım. Kartım bitiyor. Yarın biniyorum, gelince.... tüh kart bitti".

Nihayet sıra Gökhan'a gelmişti, ancak az önceki heyecanın yerini, öfke, nefret ve acıma duyguları almıştı. Bir anda kendisini allak bullak eden, telefon kulübesinden gelen sözlerin sahibi kişiyle gözgöze gelir. Gözgöze geldiği aslında az önceki heyecanıdır. Bu heyecanlı adamın önüne geçip, "yok" dese, "sakın gelme" dese, "yerinde yurdunda kal" dese, "sanane be adam!" cevabıyla karşılaşır mı? "Oğluna o bisikleti alamayacaksın. Geleceksen bari söz verme" dese, "deli midir, nedir? der mi acaba? Aynı telefon görüşmesi yıllar önce babasıyla anası arasında da geçmiş. Gözüyaşlı anasından kaçbin defa dinlemiş göç hikayelerini.

"Batman'da küçük, şirin bir damımız vardı oğul. Mutluyduk. Ablanı, Berivan'ımı orda doğurdum. Berivan'ım yaşasaydı şimdi 24 yaşında olacaktı. Dilan'ımla sen burda doğdunuz. İyiydik, hoştuk o körolasıca baskılar başlayana kadar. Hergün ölüm haberleri gelir olmuştu. "Hasmılla'nın oğlunu, ağaçları suvarırken vurmuşlar, Hacı'nin torunundan bir haftadır haber yok, falanca köyü yakmışlar". Bunlardan başka hiçbirşey konuşulmaz olmuştu. Komşularımızdan biri Diyarbekir'e göçtüydü. Sonradan haberini aldık ki, kızı sokakta yürürken polisler laf atmış sonra da ellemişler. Kız bağırıp çağırmış, küfretmiş. Polisler kolundan tutup çekiştirmeye başlamışlar. Yoldan geçen kalp sahıbı adamın biri de, ne yapıyorsunuz demeye kalkmış. İkisini de vurmuşlar. Sonra da, "iki terörist çıkan çatışma sonucu ölü olarak ele geçirildi" dediydiler. Ne dedim oğul? Ha, baskılar... Bütün komşular tek tek büyük şehirlere göçmeye başladılar. Berivan küçüktü. Rahat yüzü göremez olduk. Bir gün baban... Ömer'im! Nasıl kıydılar sana? Körpe Dilan'ıma, ilk göz ağrıma, Berivan'ıma, Ömer'im nasıl? Demeyeydin keşke, dilin tutulaydı da demeyeydin. Gidelim hanım: büyük şehre gidelim, oraları seveceksin demeyeydin..."

Kaçbin defa Yeter ananın sözleri gözyaşlarıyla yarım kalırdı.

"Hadi Gökhan, hadi oğul, sen dersine bak. Okuyup büyük adam olacan. Devlet kapılarında hakkımızı arayacan. Sen olmazsan kim sorar hesabımızı? Hadi civanım."

Daha beş yaşındaydı. Korkunç bir gürültüyle uyanmıştı. Kardeşi Dilan'la, ablası Berivan'ın çığlıklarını bile bastırıyordu bu gürültü. Anası bir yandan ağlıyor, bir yandan da çocuklarını korumaya çalışıyordu. Saatin bulunduğu duvarın dibine oturup, kulaklarını kapattı. Şaşkındı. Sadece şaşkın. Hiç ağlamadı. Ertesi gün gazeteci amcalara "Babam öldü" dedi. "Babamı Polis öldürdü".

Ömer Bayram (27), Berivan Bayram (6), Dilan Bayram (2), Rıdvan Altun, Abdurrahman Sarı

Tarih: 08.081996
Saat : 04.30
Yer : Adana'nın Küçükdili Beldesi PıOnarlı Mahallesi

Delik deşik olmuş evde tek çalışan şey saatti. Oysa Bayram ailesinin evinde o günden sonra zaman durdu(ruldu).

"DİCLE YANIYOR" !

ÇEKİLMEYECEK BİR FİLM İÇİN OLASI BİR KURGU

FERAYE

1996 yılı bahar aylarında, biri Hakları Savunma Örgütü (HSö), diğeri Avrupa Hak İhlalleri izleme Komitesi (AHİİK) üyesi iki kadın, arkadaşlarının tüm uyarılarına rağmen bölgedeki hak ihlalleri söylentilerini araştırmak üzere "Ora"ya doğru yola çıkarlar. Ora sınırına kadar kayda değer birşey olmaz. Yolcular, G. de yanlarına genç bir çocuğu da alarak, ön camına "Basın, HSÖ; AHİİK"amblemleri yapıştırılmış özel bir araçla, yine tüm uyarılara rağmen akşam saatlerinde yola çıkarlar. Geceyi Ora sınırları içinde, genç çocuğun tanıdığı bir köy evinde geçirirler.

Kurgunun bundan sonrası sisler içinde. Yolcular son konakladıkları köyden, başkentteki HSÖ merkezine telefon açarak "beyaz" bir otomobil tarafından izlendiklerini bildiriyorlar. Üç yolcudan bir daha haber alınamıyor. Tüm aramalar(!) sonuçsuz kalıyor.

Aradan bir hafta geçiyor, hükümet AHİİK'nin baskıları sonucu iki müfettişini olayı soruşturmak üzere bölgeye gönderiyor. Müfettişler bir hafta kadar bölgede geziyorlar. Bölge zenginlerinin ve resmi makamların "olağanüstü" konukseverliklerinden harcırahlarını harcamaya bile fırsatları olmuyor. Araştırmalar sırasında bir düzine kadar köylüyü sorguluyorlar. Birkaç önemsiz (!) ayrıntı dışında bir gelişme olmuyor. Kısaca bölgede "olağanüstü" hiçbir olayla karşılaşmıyorlar:

"Bölgesel Kurtuluş Örgütü ile Devlet Tedip-Tenkil Güçleri arasındaki savaş sürmektedir. Devlet Tedip-tenkil Gücü'nü başlıca ordu, özel polis, gizli polis, paralı askerler ve macera filmleri kahramanlarını andıran silahlı kişiler oluşturmaktadır. Karşılarında ise dağlarda yaşayan askeri güçler vardır". Müfettişlerin son gece, hatırı sayılır bir bölge zenginin misafirhanesinde yazdıkları raporda "yaptıkları soruşturmada önemli bir ipucu elde edilemediği, 'izinsiz ve teçhizatsız' yola çıkan söz konusu şahısların kaybolmalarının normal olduğu" belirtiliyor. Büyük bir tesadüf eseri aynı gece, kayıpların son görüldükleri köy, asker giyimli kişilerce yakılıyor. Konakladıkları evde yaşayanlar evden "çıkamadıkları" için yanarak ölüyorlar.

Siyahla beyazın değme noktasında alevler yükseliyor...

Ertesi gün muhalif gazetenin biri kocaman bir başlıkla çıkıyor: ***DİCLE YANIYOR!..***

Evet, Dicle Yanıyor. Missisippi Yanıyor olsa kulağı kesik, burnu biber bir müfettiş eskisinin yanına, dönem birincilerinin taktığı gözlüğü ile bir yeni yetme verilir ve bölgeye gönderilirdi. "Beyaz" müfettişler, mazlum "siyah"ları kurtarmak ve kayıp "gri"leri bulmak üzere bir soruşturma başlatır; garip giysiler giyip ortalığı ateşe veren kendini bilmez üç-beş çapulcuyu dövüp, içeri tıkarlardı. Hem siyahların itibarı iade edilir hem de başkentteki grilerin içleri rahatlatılırdı.

Ama ideoloji, teknoloji kadar ilerlemeci değil. Dünya hala siyah-beyaz. Baskıcı beyazlar, ulusçu siyahları sindirmek istiyorlar. Demokrat griler çaresizlik içinde çırpınıyorlar. Bir yanda kökenleri beyaz, diğer yanda kökenleri siyah olan griler omuz omuza savaşmada zorlanıyorlar. Birileri "siyahları ancak siyahlar kurtarabilir", başka birileri "hepimiz gri olana kadar bilinçlenmeliyiz", daha başka birileri "siyahlar aslında beyaz, ne olduklarını bilmiyorlar" diyor. Buranın beyazları, Missisippi'deki gibi iki kahraman beyazın siyahları kurtarma kandırmacasını düzenleyebilecek kadar akıllı (?) değiller.

Biraz ötede ***DİCLE YANIYOR.***

Siyahla beyazın değme noktasında alevler yükseliyor.

Alevlerin rengi yok!..

www.arsivakurdi.org

Daha Nicelerine...

ÖZLEM ALPŞEN

Keyifle okudum Roza'yı. Ne güzel bir çıkış Roza: hem kendisini yok sayan Türk feministlerine karşı, hem de kurtuluş mücadelesinde kadınları feminist bir kimlikle kabullenmeyen Kürt erkeklerine karşı Roza Kürt kadınını ilk sesi, daha nicelerine...

Yaşamda ilişkiler nasıl da karmaşık. Biz yaratmasak da, hep iktidar ilişkilerinin içindeyiz. Eh ezilme de tek bir biçimde açıklanamayınca, bu karmaşık ilişkilerin birden fazlasını yaşayan bireyler açısından direnme biçimleri de birden fazla olmak durumunda. İşte bence burada önem kazanıyor, bu direnme biçimlerinin çeşitliliğinde feminist kimliğimizle yeralabilme ve bu kimlikle farklı biçimleri etkileme, yönlendirme şansımız. Dedim ya, ne sömürgeciliği, ne de kapitalist ulusal devletlerin diger kurumlarını da biz yaratmadık!... Hepsi erkek dünyasının kendi dengelerini koruyabilmek için ürettiği, bizim dışımızda, bize dayatılan şeyler. Ama ortadan kaldırılmaları da bizsiz mümkün görünmüyor. Çünkü erkekler başka direnme biçimlerinde, eşitsizligin bir biçimine karşı çıkarken, kendi iktidarlarının bayrağını ellerinde düşürmeye pek yatkın görünmüyorlar açıkçası!.. Bunu sendikal/sosyalist/komünist/ulusal kurtuluşçu örgütlenmelerdeki feminist olmayan deneyimlerimiz hep göstermedi mi? Ama öte yandan, ya bu örgütlenmelerde biz, feminist kimligimizle hiç olmazsak? O zaman kendimizi yeni bir politik bir gelecekle var etme şansımız ne olacak? Bunun yanıtını Kürt kadını " Güney Kürdistan" deneyimi ile yaşadı. Kısacası feminist kimliğimiz olmadan politik yapılarda yeralmak, bize hep pahalıya maloluyor. "Güzel gelecek" hayallerimiz hemen erkek biçimlerini alıveriyor.

Kendimizi bütün politik biçimlerin dışında tutup, güncel politikaya sırt çevirdiğimizde ise politik bir izolasyon değil mi yaşadığımız? Erkek düzence belirlenmiş kurumlardaki yeralış biçimlerimizi belirlemek politikada aktif bir biçimde yer almaktan geçiyor biraz da, elbette Tansu Çiller'inki gibi (Pazartesinde bir karikatürü vardı: eteğinin altından penisi görünüyordu, çok tutmuştum) bir katılım değil sözünü etmeye çalıştığım, ki bu bile 'erkek' bir toplumun maço erkekleri düşünüldüğünde , ne matrak bir çelişki...

Neyse, üstüne düşünmek istediğim Kürt feministlerinin kendi seslerini kendi platformlarında yükseltmeleri. Bütün bunları, hem ulusal kurtuluş mücadelesinde Kürt feministlerinin varlığı, hem de feminist politikada Kürt feministlerinin, kendi özgür platformlarında, bağımsızca varolmalarına olan inancımla düşünüyorum. Yoksa, örgütlerinin "kadın seksiyonları"nı savunmak ya da ancak "öteki" ile varolup, bir şekilde "öteki"nce belirlenmek gibi bir biçimi öne çıkarmak gerekiyor ki; yaşanılan savaş koşulları da, metropollerdeki göçmen Kürt kadının özgün gündelik deneyimleri de artık bu kalıplara sığmıyor, taşıyor ve Roza'la üretiyor. Kürt feministleri kendi kurtuluşlarının, ülkenin kurtuluşuna ertelenme safsatasını dinlemekten bıktı artık, tıpkı bizimki gibi.. "Güzel sosyalist yarınlar" da, bağımsız ülkede, eğer biz bugünden yoksak, gene erkeklerin olacak!

Düşünüyorum da, her örgütlenme somut bir ortaklık üzerinde, pratik bir gereksinime göre belirleniyor. Dırdır'ın çıkışını düşünüyorum örneğin... Londra'da yaşayan Türkçe konuşan göçmen kadınlar olarak bir araya geldik, çünkü deneyimlerimizi ancak birbirimizle bölüşebiliyorduk. Oysa, yaşadığımız bu ülkenin feminist gruplarına katılıp, yaşadığımız bu çok kültürlü ortamda da belirlenebilirdik... Bunu hiç tartışma gereksinimi duymadık, ama somut bir gereksinimimiz vardı, deneyimlerimizi, içsel ve zihinsel süreçlerimizi bölüşmek.. Ve böylece Dırdır doğdu...

Kürt feministlerinin Roza'sı da böyle doğmuş olmalı. Tartışmaları okuyup, işitiyoruz: "hepimiz kadınız, savaş hepimizi ayrı etkiliyor." diyerek "öteki"nin varlığına tahammül göstermeyen, ama bunun "öteki de benden" diyerek kendini yüceltmeye (!) (hatta bu çoğunlukla sosyal bir evrenselliğe 'yüceltmek' şeklinde de gözleniyor. "Kürt, Türk ne önemi var ? benim ulusum yok" gibi örneğin.) Kısacası, bu ve buna benzer yaklaşımlara hesap vermek zorunda kalmadan savaşı, tecavüzü, köyünden olmayı, göçü ve elbette ev içi şiddeti, ve elbette ulusal hareketin erkek kültürünü ve elbette kendini, düşlerini, içsesini "öteki"nin sansürü olmadan bölüşme gereksinimi değil midir Roza'yı doğuran?

Dedim ya gereksinimler ortaklaşınca bu ortaklığın içinde olmayan, bu ortaklığı bölüşemeyen istedigi kadar tahammülsüz olsun her farklılık kendi ortaklığında kendini ortaya koyacaktır. Güzel olan bu farklılıkları ille de 'yüceltmeden', "öteki"ni "öteki" olarak sevebilmek, yoksa bir takım erkek degerlerine dört elle sarılmayı gösteriyor.

Bence Türk solcularının büyük bir çoğunluğu hala bu 'ağabeylik' duygusundan vazgeçmedi (Kürtler için sosyalistçe çözümler üretmek gibi...), ama gelin biz hiç kimsenin ablası olmayalım ve hiç kimseye ablalık yaşatmayalım, bir birimizi hiç bir erkekçe duyguya kapılmadan destekleyebilen "öteki" ve "öteki" olarak varolmayı her koşulda becermek gerekiyor.

SOKAK LAMBASI

ŞİLAN

Merhaba sokak lambası. Ah benim yegane dostum.

Bugün nasılsın bakalım, biraz geç yandın ama yine de her zamanki gibi şıksın. Etrafı mükemmel aydınlatıyorsun. Sen de olmasan şu fi tarihinden kalma, yıkılmaya başlayan, her meslekten ve her katmandan nice nice insanları konuk etmiş evlerden oluşan şu köhne sokağa kim hakkını verir?

Hatırlar mısın buraya ilk geldiğim günü? Hani dünyaya lanet okuduğum, beni bu hale sokan insanlara kerelerce küfrettiğimi. Hızımı alamayıp patronumu tokatladığımı. Anımsamak bile istemediğim o saldırıyı?

Evet sokak lambası, 3 kişiydiler, bana saldırıp tecavüz etmişlerdi. Sonrada buraya getirip satmışlardı. Vücudum morluklar içinde, yüzüm gözüm patlamış kanlar içindeydim. Bu sokaktan, patronumdan ve meslektaşlarımdan hiç hoşlanmamıştım. Bunları sana bilmem kaçıncı anlatışım. Benim sadık dinleyicim. Sen de olmasan ben kime anlatırdım bunları, bir düşünsene. Seni ilk gördüğüm gün gibi parlak ve güzelsin, kimse sana dokunamıyor ve seni kirletemiyor. Bu güzel bir duygu olmalı. O gün yaşamdan bıkmış ölmeyi düşünür ve tasarlarken, umutsuzluk içinde, dinmemiş öfkemle ölümü beklerken seni gördüm birden. Bana umudu hatırlattın yeniden. Yaşamam geriktiğini, yeniden sevmeyi, farkında değildim. Belki ama bana yaşama sevinci vermişti. Hayatımdaki tek güzel ve el değmemiş olan şey sensin. Dostluğumuz zamanla gelişti, derinleşti. Hergün sana birşeyler anlatmak için bütün günü düşünüp, heyecanla gelmeni bekliyordum. Hava kararmaya başladığında dünyalar benim olurdu, çünkü sen geleceksin demekti bu. Çoğu zaman anlatacaklarım bitmezdi ama sen gitmek zorunda kalırdın. Bu hep böyle oldu ve hep böyle olacak. Fakat ben belki on veya yirmi dakika daha kalırsın diye hep ümit ediyorum. Geceleyin seni görmek, çalışsam bile güzel şey. Aydınlığınla huzur ve güzellik katıyorsun bana.

Yaklaşık iki aydır hiç şaşmadan ve aksatmadan aynı saatte yanıp aynı saatte sönüyorsun. Ve hep parlaksın. Ben de senin gibi huzurlu ve parlak olabilecek miyim? Tabi ki olacağım güzel dostum. Emekliliğimi düşünüyorum.

Ne?

Emekli olmaya daha çok mu var?

Emekli olmak zor mu?

Buradaki arkadaşlar birleşmiyorlar mı?

Korkuyorlar mı?

Derneğe bile tahammül mü edemiyorlar?

Biliyorum dostum. Meslektaşlarımla bu yüzden anlaşamıyorum ya. Hepsi kendi halinde, işyeri de olmasa kadın olduklarını unutacaklar neredeyse. Sadece konuştukları dantel, örtü, makyaj, pahalılık, falanın odası, filanın dostu...

Bir de kendi haklarını düşünseler, kendi iyiliklerini, kendi geleceklerini (?). Biliyorsun bizler için GELECEK bilinmeyenlerle dolu.

Ne çok düşünmüşümdür, ikimizin ortak yanlarını. Sana "sokak lambası" diyorlar, bana "sokak kadını". İkimizde toplumun vazgeçilmez unsuruyuz ve o kadar da değersiziz. Sizler olmazsanız; insanlar geceleyin sokaktan evlerine, işyerlerine gidemeyecekler. Bizler olmazsak "ilk" deneyimlerini kazanamayacak, egolarını tatmin edemeyecek, parası kadar konuşamayacak.

Düşünebiliyor musun bir derneğimizin olduğunu, örgütlenebildiğimizi. Artık sesimizi duyurabileceğiz. Artık kimse bizim vücudumuzda sigara söndürmeyecek, hastanelerde yapılan testlere üç misli fiyat ödetemeyecek, "müşteri" bile seçebileceğiz hiç korkumuz olmadan. Gelecek için para biriktirebileceğiz belkide. Patronlara karşı tavır alabileceğiz, atılma, kovulma veya satılma korkumuz olmadan yaşayabileceğiz. Birlik olduktan sonra uygulamalara karşı koyup direnebileceğiz. İşe çıkmama, oturma eylemi, grev... gibi protestolar yapabileceğiz. Düşünmek ve bunları dile getirmek ne hoş geliyor insanın kulağına. Herşeyden önce buraya gelen şu meşhur soylu "buraya niye düştün?"

"Niye bu işi yapıyorsun?" diye soranlara (aslında senin buraya niye düştüğün ve niçin yaptığın önemli değil, sana para vereceğim ve sen de beni memnun edeceksin işini en iyi şekilde yap. Buraya niye geldiğini vicdanımı rahatlatmak için, karşımda seni ezik görmek için soruyorum). Hiç korkmadan ve cesurca "senin gibi pezevenkler yüzünden bu işi yapıyoruz. Ve senin gibi pezevenkler olmazsa belki de bu işi yapmayacağız" deyip parasını suratına atıp, kovmak ne hoş olurdu. O şaşkın yüzünü görmek...

Sana bir sır vereyim mi? Hani sana bir dernekten bahsetmiştim ya. İşte onun için çalışan bir arkadaşımız var. Adı Aysel Firmalı. Çok korkusuz bir kadın. Bizler için birşeyler yapıyor. Bizlerden biri ve bizi de aydınlığa götürecek yolları araştırıyor. Keşke ona daha çok meslektaşım inansaydı. Her geçen gün ne olacak diye bekliyorum merakla.

Neden bugün o kadar geç yandın bakayım? Seninle birlikte tüm hayallerim yok oluyor, sandım ki, oh! birden yandın. Sana seslenişimi duydun değil mi? Öyle alıştım ki sana, böyle birşey yapma sakın bir daha.

Sevgili dostum çok solgun görünüyorsun? Neyin var? Daha gitmene çok var. Hava ışımaya başlamadı bile. Niye böylesin? Gitmeni istemiyorum. Gitme... Gittmeee...

Elveda sokak lambası, sana söz veriyorum. Ümitlerim seninle birlikte yok olmayacak, ELVEDA...

Ve bir sokak lambası daha sönüyor. Hiç kimse farketmedi...

CİNSEL ŞİDDET NEDİR?
CİNSELLİK MİDİR ŞİDDET MİDİR?
GÜLÇİN YOKSA ŞİDDET İÇEREN BİR CİNSELLİK MİDİR?

35

Cinsel şiddetin gerçekleşmesi için iki kişi olacaktır. Biri kurban diğeri saldırgan. Saldırgan genellikle bedenen güçlü ya da sosyal bir güce sahip olan kimsedir. Kurban ise bedenen daha güçsüz ve sosyal olarak da daha zayıf görünen, genellikle KADIN, bazen ÇOCUK, bazen YAŞLI hatta bazen ÖLÜDÜR. Bizim gibi toplumlarda cinsellik kültürü ve eğitiminin olmayışından, cinsel şiddet eylemleri meşru gösterilmektedir. Bu şiddete maruz kalan kesimler içinde en çok acınılan çocuklar, yaşlılar ve ölülerdir.

Kadınlara yönelinen cinsel şiddet eylemlerinde ise, suç ya tamamıyla kadına ait ya da kurbanla saldırgan arasında eşit görülmektedir. "Eh, dişi köpek kuyruk sallamasa erkek köpek arkasından gitmezmiş" özdeyişinde görüldüğü gibi toplumumuzda bu ve buna benzer önyargılar çoktur. Biraz daha açmak gerekirse;

- Kadınlar cinsel şiddeti tahrik ediyor. Gece sokağa çıkıyor, içki içiyor, güzel giyiniyor, kahkaha atıyor v.b.
- Hiç bir kadına rızası dışında tecavüz edilemez. "İğne sabit durmazsa iplik iğneye geçemez".
- Kadınlar da gizli bir tecavüze uğrama isteği vardır. Kadınlar mazoşist eğilimlere sahiptir.
- Tecavüz içgüdüsel bir cürümdür (saldırgan açısından). Erkek bir kez tahrik olmuşsa elinden bir tek şey gelir, o da tecavüz etmek. Bu karşı konulmaz bir iç güdüdür.

Saldırganın , bir yabancı olduğu iddiası yaygındır. Bunun aksine araştırmalar, saldırganların % 70'-inden fazlasının kurbanlarını tanıdıklarını göstermiştir.

Bu tip ön yargılarla kurbana bir kez tecavüz edilmekle kalınmıyor, binlerce kez suçlu ilan ediliyor. Bu yaklaşımların sonucunda tecavüze uğrayan bir kadının yeni yeni tecavüzlere uğrama zemini yaratılmış oluyor.

Medya, yargı ve arkasından kamuoyu da bu zemini yeniden besliyor. Örneğin, yargı bu tip olayları ele alırken saldırganın içkili olmasını onun lehine işlerken, kurbanın içkili olmasını ise tam tersine onun aleyhine işlemektedir.

Konumuzun güncelliği dolayısıyla yazımızın başındaki cinsel şiddet nedir sorusunu şimdi yanıtlamaya çalışırsak; cinselliği yaşarken şiddetin dozajı belirleyicidir. Bunu elbette yaşayanlar bilecektir. Genellikle erkeğin günlük yaşam içindeki hakimiyet ve iktidar anlayışı cinsellikte de kadına bedeniyle, aklıyla, ruhuyla el koyma isteğidir. İşte, şiddet tam bu noktada sözkonusudur.

Geçtiğimiz günlerde Okmeydanı Sosyal Sigortalar Hastanesi'nde yaşanan tecavüz olayını takib ettiğim bir kaç gün boyunca bu konuyu daha enine boyuna düşündüm.

Bugün, toplumumuzda yaşayan her kadının bir erkek tarafından tecavüze uğraması an meselesidir. Ülkemizde ise sürmekte olan savaş Kürt kadınları açısından tecavüzü yaşama riskini ikiye katlamaktadır. Bilindiği gibi savaştaki cinsel şiddet eylemleri, savaşın işgalci ordusu tarafından öç alma aracı olarak kullanılır. Ülkemizde asker ve korucu tecavüzünden nasibini alan Kürt kadınları bunlar yetmezmiş gibi gerici gelenek görenek ve katı namus anlayışı ile bu sömürünün faturasını bedeniyle ödemektedir.

Büyük şehirlerde, sokakta, hastanede, işyerinde, tatil yerlerinde hatta koca evinde bu riskle hep iç içe yaşıyoruz. Bu korkuyla yaşamak kadınlar açısından şu sonuçları doğurmaktadır:

- Agorafobisi* olan insanların % 80'ini kadınlar oluşturuyor. Bu fobinin sonucunda, kadınlar eve kapanıyor, suskunlaşıyor. Ya da erkeksileşiyor, erkek gibi giyiniyor, erkek gibi konuşmaya başlıyor. Ancak bu şeklide, kendine güvenini sağlıyor.
- Kadınlar iş hayatından uzaklaşıyor, iş gezilerine katılamıyor. Geceleri taksiye binemiyor, evde yalnız kalamıyor. Kendinden iğreniyor, bedenini sevmiyor, aşağılık duygusu, öfke, genel insan ilişkilerinde olumsuzluklar yaşıyor. Sosyal hizmet kurumlarına, mahkemelere, karakollara güvenmiyor. Kısacası, bu riskle yaşamak kadınların zaten az olan özgürlüklerini iyice kısıtlıyor.

Öyleyse bizler ne yapmalı da, bu şiddete karşı bir savunma geliştirebilmeliyiz.

- Cinsel kimliklere ilişkin (kadın erkek) yargılarını değiştirmeliyiz. Çocuklarımızı bu eski anlayışa teslim etmemeliyiz.
- Cinsel şiddet konusunda daha geniş bir kamuoyu oluşturmalıyız.
- Yasaların kadınların lehine değiştirilmesi için mücadele etmeliyiz.
- Bu şiddete maruz kalan kadınlar cinslerin eşitliği için çaba sarfeden örgütlülükleri desteklemeli, yaşadığının özel olmadığını anlamalıdır.

Tüm bunları yapmakta gecikirsek insanlığın yarısı cinsel şiddete maruz kalma riski ile karşı karşıya kalacaktır.

GÖÇ ZULÜMDÜR!

Berfin Jîyan

Çok güzel bir köy. Dağla gölün arasında mavinin, kahverenginin, yeşilin yani suyun, toprağın, ağacın oluşturduğu güzel evlerden oluşmuş, ülkemizin şirin mi şirin bir köyü. İlçe ile arası iki kilometre ya var ya yok. Kısaca, tüm güzellikleri üzerinde toplamış bir yer orası. Evet, tatile giden sıradan bir insan gözü ile böyle bir yer.

Bu güzellikler arasında yıkkı- dökük, on-onbeş sene önce köy odası olarak kullanılmak amacıyla yapılmış, ama kullanılmamış, yıkık, virahane, dökük bir yer. Orada insanın yaşaması mümkün olamaz diye düşündüğüm bir anda pencerelerin, kalın naylonlarla kapatılmış olduğunu ve küçük çocukların geniş salonda oynadığını gördüm. Duvarların olmadığı bölgeler çoğunlukta. Çocukların üzerindeki mahzunluk ve eziklik bana garip gelince, yanımdaki insanlara sordum, "Bu çocuklar kim, niye bu kadar mahzun"? Onların, "Burada oturuyorlar" cevabı beni şaşırttı, şaşkınlığım geçmeden devam ettiler. Burada göç etmiş üç aile bir arada yaşıyor. Çocuklar onlarındı.

Bu manzara karşısında, "Saçmalamayın, burada kimsenin yaşıyor olması mükün değil" dememe kalmadan kadınları gördüm. Utangaç bir ifade ile yıkık bir duvarın kenarından bakıp, saklanan kadınları... Bakmanın utangaçlığı

meraklarını ön plana çıkarmıştı. Gideceğim yerden vazgeçip o tarafa doğru yöneldim. Göç denince içimde kabaran isyan ve lanetlerle insanların çektiği eziyeti, horlanmışlığı, aşağlanmışlığı ve hala bunu kimsenin görmemesini ya da görmek istememesinin nedenlerini ya da gördükleri halde hiçbirşey yapmak istemeyen/yapmayan insanları düşündüm. İzin isteyerek içeri girdim. Kürtçe konuşmam ve onları ziyaret etmek istememle, gözlerindeki soru işaretlerini görür gibi oldum. Herkese kuşkuyla bakan, ifadeyi gözlerinde gördüm. Biraz mahçup, biraz meraklı ama daha çok geleneksel misafir perverlikleri ile beni içeriye buyur ettiler.

Üç duvarı yıkık bir ev düşünün, pencere denilen yerleri kırılarak, genişlemiş haliyle duvar diye birşey bulunmayan bir ev. İçeriye girdiğimizde bizlerin koşullarıyla kıyaslandığında hiçbirşey yokmuş havası veren, sadece yatak ve yorganları, yerde serilmiş bir el dokuması kilimin dışında hiçbirşey yoktu. Bundan utanarak ve sıkılarak bize bir yer göstermeye çalışıp, oturmamızı istediler. Ve doğru dürüst birşey olmadığı için bir özür havasına girdiler. Ben de "bunda sizin suçunuz yok, utanması gerekenler utansın, biz böyle de rahatız" deme ihtiyacı duydum. Benim rahat davranmam onlara bir rahatlık getirdi. Ve benimle ilgili merak ettiklerini yanımdakilere sorup kim olduğumu öğrendikten sonra rahatça gelip oturdular. Ben onlarla ilgili birşeyler yazıp fotoğraf çekmek istediğimi söylediğimde, önce birşey anlamadan yüzüme baktılar. Açıklama yapma gereği duydum, "sizlerin bu halini insanların okuyup öğrenmesi için gerekiyor". Ve sohbete başladık.

Sohbetimizi birlikte oturan, Kaynana Sürmeli Alim ve İki aydır evli olan 15 yaşındaki Gelin Gülistan Alim ile yaptık.İkisi de Hakkari'liydi.

**** Buraya nerden geldiniz? Aynı zamanda kendi köyünüzden niçin göç ettiniz? Biraz anlatır mısınız?***

Gülistan: Mersin'den geldik. Üç sene evvel Mersin'e göç etmek zorunda kaldık. Hergün baskı, zülüm, en az 150 cemse asker silahları başımıza dayıyordu. Çocukları tek tek alıp silahları çocukların kafasına dayıyordu. Öldürmekle bizi tehdit ederek, köyü terk etmemiz için zorluyorlardı. Korucu olmak istemediğimizi için. Biz de Mersin'e gitmek zorunda kaldık.

**** Mersin'de ne yaptınız, nasıl geçindiniz?***

Sürmeli: İki yıl orada limon bahçelerinde işçi olarak, adam başı 150 bin liraya çalıştık. Dünyada çekmediğimiz eziyeti orada çektik. Mercimek çorbası ara sıra olmak üzere zeytin ekmeğe talim ettik. Biraz farklı birşey istediğimizde işinize gelirse diye bizi aşağılıyorlardı.

**** Doktora gidebiliyor muydunuz?***

Sürmeli: Doktara gittiğimizde bizi muayene ederken, iğne yaparken, sanki biz çok farklı bir dünyadan gelmişiz gibi ağızlarını burunlarını kapatıp muayene ediyor ya da iğne yapıyorlardı. Bizim elbiselerimizi gösterip alay ediyorlardı. İşte o anda Türkçe bilmemenin ezikliğini yaşadım. Çünkü, Türkçe bilsek onlardan daha temiz olduğumuzu bunların bizim milli giysilerimiz olduğunu söyleyebilirdim.

Türkçe bilmemenin ezikliğini yaşadım. Çünkü, Türkçe bilsek onlardan daha temiz olduğumuzu bunların bizim milli giysilerimiz olduğunu söyleyebilirdim.

**** Mersin'den buraya neden geldiniz ?***

Sürmeli: Orada herşeyi kilo kilo almak, aşağılanmak, horlanmak oranın o sıcağında saç evler içerisinde oturmak bizi oradan buraya gelmeye zorladı. Çünkü, burası bizim insanlarımızın olduğu yerdi, horlanma ve aşağılanma olmadığı kendi vatanımızdı.

**** Göç edenler kaç kişi ?***

Sürmeli: 34 kişi olarak üç aile Mersin'e gittik.

**** Şu anda burada kaç kişi yaşıyorsunuz ?***

Sürmeli: 16 kişi burada aynı yerde yaşıyoruz.

**** Sen nerelisin,kaç yaşındasin?***

Gülüstan: Yüksekova'lıyım, 15 yaşındayım.

**** Kaç yıllık evlisin ?***

Gülüstan: İki aylık evliyim.

**** Neden bu kadar genç evlendin ?***

Gülüstan: Ailemin baskısıyla zorla evlendirildim.

****Okula gittin mi ?***

Gülüstan: Ortaokul 1'de beni okuldan alıp zorla evlendirdiler.

****Eşin yanında mı, bir yerde çalışıyor mu?***

Gülüstan: Eşim köyün hayvanlarına bakıyor, yanımda.

****Ailenin diğer fertleri nerede?***

Sürmeli: Hepsi dağıldı. Bir yerlere çalışmaya gittiler.

www.kurdi.org

Bu sayfa bundan böyle bizimle duygularını ve deneyimlerini paylaşmak isteyen kadınlara ayrılacaktır. Bu ilk mektup bir okuyucumuzun dergimiz aracılığıyla, kadınlarla paylaşmak istediği duygularını yansıtıyor. Duygularımızdan korkmadan, utanmadan ve onları küçük görmeden ve gerektiğinde sorgulayarak paylaşalım. Ama birbirimize "ablalık" etmeden...Duygularımıza sahip çıkalım, çünkü onlar bizi insanlaştıran ve güzel kılandır. Hepinizi bekliyoruz.

ROZA

SENİ ÖZLEDİM, HEP PAYLAŞMAK İSTEDİM...

Bugün her zamankinden daha yalnızım. Kalabalıklar içinde kendimi yalnız hissediyorum. Telefonlu hayatlarımızda defalarca ayrıldığımız halde hiç yazmamıştım sana. Gerek yoktu. Sesin herzaman hazırdı kabloların ucunda.

Şimdi ilk kez yazarken sana, hafif heyecanlı, biraz ürkek kocaman gözlerim yiğitçe bakamıyor. Acı kağıda hiç yazılamıyor. Tıpkı tuzun resminin çizilemediği gibi. Biliyorum, önümüzde uzun bir zaman var ve biz çok karşılaşacağız eksiksiz bedenli, eksik yürekli kimileri ile. Biliyorum, sayunurken kendimizi onlara karşı, ülkemizden çaldığımız yüzlerce yürek kalkan olacak bize. En sonuna ulaştığında derin bir huzuru keşfedecek olan hayat yamaçlarında çok iniş çıkışlarımız olacak. Hep soruyorum kendime, insanlara acımadan bakmayı ne zaman öğreneceğiz. Bedenin değil, düşüncenin, acımanın değil üretmenin önemli olduğunu hem kendimiz öğrenerek hem de başkalarına öğreterek başaracağız.

Yeniden tanışıyoruz. Şimdi öğreniyorum yaşamı ve yaşamamayı. Hayatında hiç beklemediğin ya da ummadığın küçücük bir not aldın mı? Seni lekeleyen ya da seni ağlatan ve hatta ölümü sana düşündüren bir not aldın mı hiç? Ben aldım. Hayatımda zarf açmamaya yemin de ettirdi o not bana. Sana birşey itiraf etmek istiyorum: Son görüştüğümüzde "Bir kaç gün daha kal" diye yalvarmıştın hatırlıyor musun? Ben hatırlıyorum ve her gün o sesi tekrar tekrar duyuyorum. Kalmadığıma çok pişmanım. Bir şey daha; "Ruhunu satmak" ama bunu hiç yapamadım, kendimi hiç lekelemedim. Şimdi teypte ne söylüyor duyuyor musun? "Ak yüzlü İbrahim Yoldaş."

Böylesi durumlarda insanlar kötü günleri hatırlarlar ama ben aksine güzel günlerimizi hatırlıyorum hep. Ama insan buruk oluyor, yurtsuz oluyor, yuvasız oluyor, boynu bükük oluyor, güçsüz oluyor. Eskiden ağlamazdım, duygusuz derdin. Şimdi çok ağlıyorum, duygulu muyum acaba? Sence duygu nedir? Ben tarif edemiyorum ama boşver, sen de etme...

Uyuyamamaktan şikayet ederdin hep. Şimdi ben de uyuyamıyorum, hem de uzun zamandır. Her gece diğer gece için çok uyuyacağım diye hep düşünüyorum. Diğer gece de hiç uyuyamıyormuşum.

Geceleri hiç sevmiyorum.Ama yatağımı, evimi, muttağımı çok özledim. Her geçen gün çiçeklerimin büyüdüğünü düşünüyorum. Niye biz büyümüyoruz? Şimdi hiç param da olmuyor biliyor musun? Kahvaltı da yapmıyorum çünkü yapamıyorum.Benim kahvaltılarım gibi olmuyor. Bilirsin pastayı çok severdim. Hiç yemedim biliyor musun? Sen zaten sevmezdin. Bu mektup eline geçince bir pastanede otur ve pasta ve benim için, (Benim için hiç birşey yapmazsın biliyorum ama bu isteğimi yaparsan beni sevindirirsin) Rıza'yı seviyorum, onun sesini duyduğumda senin sesini duymuş kabul ediyorum. Rıza derdi ya; "Eylemde yitirileni duyguda yakalamak."

Arkadaşlarımızı, sohbetlerimizi arıyorum. Herşey ne kadar düzeyliydi, ne kadar özveriliydik ve paylaşmayı biliyorduk. "Bir şiirinde diyorsun ya "Bir dost sohbeti" işte şimdi ben onu arıyorum. Hiç kimseyle paylaşamadım seninle ve sizlerle paylaştıklarımı. Gideceğim, özlemlerimi ve umutlarımı yaşayacağım. Hep diyordun ya "kültür sorunu", sana katılıyorum. Asıl sorun kültür sorunu. Size yemin ediyorum. Başaracağım bir zamanlar benden beklediklerinizi ve görmek istediklerinizi göstereceğim size. Kendimi kanıtlamak için değil! İnandığım ve sizleri sevdiğim için.

Geleceğim günü iple çekiyorum. Hiçbirşeyi bu kadar istememiştim; geleceğim ve uzun, çok uzun zaman kalacağım. Kalacağım çünkü hepiniz dostlarımsınız benim; hiçbir yerde ve hiçbir zaman bulamayacağım dostlarım... Siz gerçeksiniz (Demagoji falan değil), Burada ve her yerde insanlar yapay, sahte hiç de dost değiller biliyor musun? Sizler başkasınız, ayrısınız, ayrıcalıklısınız. Sevginizi kaybetmek istemiyorum. Sevgi emektir, fedakarlıktır, özveridir, güvendir, duygu işidir, biz bunları yakalamak için çok çalıştık. Kaybetmek istemiyorum. Dostlarıma o kadar çok ihtiyacım var ki, gazete ilanı verip "DOSTLARIMI ARIYORUM" diye haykırmak istiyordum. Yanı gelir mi İbo?

Senin, hiçbir gün boyunca aç kalıp da sonra özenle hazırladığın yemekleri yiyemeden gününü geçirdiğin oldu mu? Benim bugün oldu biliyor musun? Evimde tıka basa yemek yediğim günlerimi çok özlüyorum. Geldiğimde tıka basa yemek yiyeceğim. Ah bir gelsem, ah bir gelebilsem, özlemlerimi bir giderebilsem. Bunu çok istiyorum. Seni çok özledim. Sohbetlerini, esprilerini, kumandayı eline alıp istediğini seyretmeni (karşındakini düşünmeden!) çok özledim. Çünkü sana aykırıydı. Çünkü sen insandın. Bana benim istemediğim hiç birşey yapmadın. Hatta bana dokunmadın bile! Sen bir harikasın. İnsan yaşamı çok uzun İbo. Bu, sana mektup değil bir itiraf namedir. Belki de sana hiç söylemediğim şeyleri şimdi yazıyorum. Sana yazmak çok zormuş. Paylaşmayı bilmeyen insancıkları gördüm. Artık "neden"leri ve "niçin"leri sorarak öğreniyorum hayatı.

Çok şey yazdım, hiçbirşey anlatamadım. Yüreğimi yolluyorum...

SABAHAT YOKUŞ

GIRGIRİYE

Derleyen : Dilvîn

● *Memleketimizdeki kadın sorunlarını devrim sonrasına erteleyen sol bir partinin başkanı Hüsamettin Bey karısını, yemeği tuzlu yaptığı için tekme tokat dövdü. Evde şiş olmadığı için kadın şişlenmekten bu seferlik kurtuldu.*

● *Kürt siyasi erkeklerinin yeni sloganı: Yoldaş güzel ise eğitilmelidir, çirkin ise zaten eğitilmiştir.*

● *Solcu Kürt erkekleri üzerine yapılan bir ankette: evlenecekleri kadın yoldaşlarda aradıkları özelliklerin başında ilk sırada "beyaz tenli" ikinci sırada da" balık eti" ve biraz da "ağzı laf etsin" olduğu saptanmıştır.*

● *Roza'ya gelecekseniz evde eşinizi unutarak (!)gelin...*

b k
i e
h e n

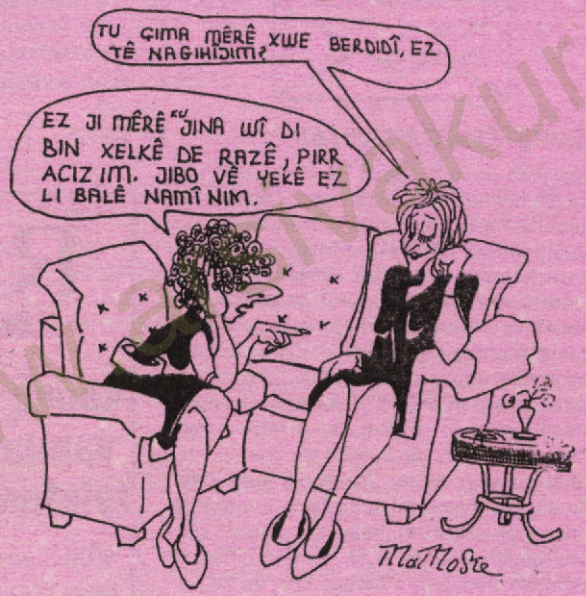

● Beyoğlu'na yalnız takılan Kürt erkekleri, ya evinize dönün ya da evdeki eşlerinizi de yanınıza alın!

ÖDÜLLÜ BİLMECE

Şalê mîn şalwarê te
Zavê mala xalê te
Bavê te bîçe mala
qalikê te
Dê çi bidê min?.

NOT: Yukarıdaki Kürtçe bilmecenin doğru cevabını gönderen Roza okuyucuları arasında çekilecek kura ile iki kişi, ROZA'nın bir yıllık aboneliğini kazanacaktır.

www.kurdkurd.org

POSTA KUTUSU... POSTA KUTUSU...

COPLARIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ!

HEDİYE Yılmaz

Kafalarımıza copla vurup"bölücü" diyorsunuz. Hepimizi Türk'leştirmeye çalışıyorsunuz. Üstelik, Türk'ün de dağlısı oluyoruz. Onun için mi o farklı dili bilenler dağlarda, siz şehirde yaşıyorsunuz? Evinizi onlar yapıyor, kanalizasyonunuzu onlar temizliyor, işçi onlar, patron sizlersiniz. Anlatın bana, o "bilinmeyen" dediğiniz dil nereden geldi? Eğer, ben Türk isem neden Türkçe'yi ilkokulda dayakla öğreniyorum? Neden bütün diller serbest, o " bilinmeyen dil" yasak? Yoksa o dil uzaydan mı geldi? Onun için mi o uzaydan gelen dili bilenleri tutuklayıp hapsediyorsunuz? Sonra da gözaltında kaybediyorsunuz? Neden o dili bilmeyenlere bunu yapmıyorsunuz? Yapıyoruz diyorsunuz. Evet, onlar da size göre "vatan hainleri"dir. Kürt'lerden yana oldukları için.

Ben Kürdüm bütün benliğimle . Artık beni kandıramazsınız. Biliyorum ki, Kürt kadınları evlerinde veya yol olmadığı için şehire giderken yolda doğum yapıyorlar. Anladım, onun için Türkçeyi bilmiyorlar. Kendi aralarında bir dil kullanıyorlar.

Size soruyorum neden "pis Kürtler diyorsunuz"? Söz hakkı vermiyorsunuz, üstelik kardeşiz diyorsunuz, bu ne çelişki? Ha bir de şu bilmediğimiz dilden şarkılar var. Onlara ne demeli, onlar da mı uyduruldu? Sizce, onlar neden dağlarda yaşıyorlar, sizler gibi giyinmiyorlar? Kafamda buna benzer bir dolu soru var, bunlara cevap verebilir misiniz? Sorular, sorular...Hepsi de cevap bekliyor.

Sizi bilmem ama ben kendi dilimi ve kültürümü çok seviyorum, beni tamamlıyor. O dili korkusuzca ve özgürce kullanmak istiyorum. Aynı zamanda kültürümü hiç bir baskı görmeden yaşamak istiyorum. O dil benliğim, ben Kürdüm. Siz inkar etseniz de benim Kürt olduğum gerçeğini değiştiremezsiniz. Ben bir Kürt kadınıyım, yalanınıza kanmayacağım. Artık şunu bilin, o dil uzaydan gelmedi.

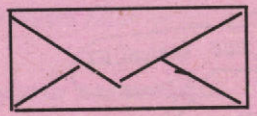

Sevgili ROZA'cılar,

Roza'nın üçüncü sayısı da dün geldi. Roza'nın her sayısını baştan sona (Kürtçe yazılanlar hariç) okuyorum. Dergiden okuduklarımdan hareketle tartışıp sohbet etmek isterim. Böyle bir isteği taşıyorum. Çünkü, tartışmasız kabul görülebilecek tespit ve yorumlar olduğu kadar, tartışılmaya muhtaç şeyler de var. Sorunlara daha geniş açılardan bakarak, sorgulanıp tartışılmasının ROZA'ya katkısı olacağını düşünüyorum. Fakat, şu sıralar böyle önemli bir konuda kafamı toparlayıp, yoğunlaşmam çok zor. İnsan aç iken, kafasında düşüncelerini toparlayıp sitematize edemiyor. Beyinsel faaliyet her geçen gün yavaşlıyor. Hele şu açlık grevleri bitsin ve normale dönelim, o zaman ben de bir yerinden tartışmaya katılırım. Hayır, bazıları gibi kadın sorunun tartışmayı devrim sonrasına kendi açımdan ertelemiyorum. Bugün ülkede yaşanan sorunların hiçbiri, belirsiz bir tarih olan devrim sonrası bir zamana ertelenemez. Yaşanan bütün sorunlar birbiriyle şu veya bu düzeyde bağlantılı. Dolayısıyla, öncelik sonralık yaklaşımıyla ele alınamaz. Zamandaş bir pratik ve teorik faaliyetle ayrımsız olarak çözümler aranıp üretilmeli. ROZA'nın her sayısı için ayrı ayrı teşekkür ederim. Dergiyi göndermeniz hoşuma gidiyor. Gelince seviniyorum. Sanırım ROZA'yı ben de sevmeye başladım. İçinde samimi çaba ve emek olan herşey zamanla değer kazanıp seviliyor.

Tekrar teşekkürler.

AYDIN-Bayrampaşa Cezaev/İSTANBUL

Rojnameya Nûçeyî û Şîroveyî
RONAHÎ
Haftalık Haber Yorum Gazetesi
Abone sistemiyle satış ve dağıtımı yapılan gazetemize mektup ya da telefonla ulaşıp abone olabilirsiniz
ADRES: Atatürk Bulvarı Emlak Bankası Apt. B Blok No: 146 / 28
Tel: 0 (212) 514 07 32 Faks: 0 (212) 513 63 26 Aksaray - İSTANBUL

ROZA İÇİN NE DEDİLER ?

Derginizi, çizginizi beğeniyorum. Kürtlerin çeşitliliğe ihtiyacı var. Kürt kurumlarının arşivleri yok. Geçmişten günümüze yapılan çalışmaların belgeleri yok denecek kadar az olduğundan DDKAD'ın röportaj şeklindeki dizisi iyi. Çünkü 12 Eylül öncesi kadın girişimleri olmuş DDKAD gibi. Ayrıca, Roza ilk Kürt Kadın Dergisi. Bu önemli bir girişimdir.
Dersim, M. Baykara, Avukat

Cinsiyet adına yapılan her örgütlenmeye karşıyım. Onun için derginize bakmadım. Ben genelde o dergileri bilirim ve karşıyım da, peşinen ön yargılıyım.
Urfa-Halfeti, Öğretmen

Evet, okudum ROZA'yı. Çok hoş sempatik ve mütevazi. Pembe renk ve kara mektup oleyi de iyi. Ama postalanacağını bilmiyordum.
Sema

ROZA'yı izliyorum. Kadınlar eteklerindeki taşları düşürsünler bakalım. Bu taşların ağırlığı ne kadar olacak?
Bir Kürt Erkeği

Kürtlerin de mi feministleri var?
Bir Kürt Erkek, Avukat

Dergiyi okudum. Diğer yazılar için bir şey diyemiyeceğim ama, cezaevi yazılarında teslimiyet havasını sezdim.
Kürt Kadını

ROZA'yı çok önemli buluyorum. Özellikle cezaevi yazısı " ağlarken güldüren" yapıda. Askeri diktatörlüklerde cezaevi ve işkenceler çok yazılır ve anlatılır. Ama, bir türlü tam bu denli dehşetle hissetmemiştim. Ancak, bu tür yazılarda hissedilebilinir. Minu

www.arsivakurd.org